Контрольный экземпляр
Ингуш 1-Г/1 N78-156(78) VII-IX нет: 143
813-12 Л03

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СВЕТАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ● ШИНАРА, 1 июль, 1975 шу. ● № 78 (5149). ● Мах 2 кеп.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

КПСС XXV съезда сийлица ишкъаьхара доккхий социалистически деллехраш тIаьнйад Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управление СМУ-5 бригадаша. Цу яьхь хьалха латтаьрех я Денисултанов Яларан кертера латта комплексни бригада. Цуо бригадех кхъьеглаш ба каменщикаш, бетонщикаш, плотникаш, кровельщикаш, кхыча профессех болх ший. Уьш дерриг ваш а шишша-кхоккха профессеш йолаш ба. Цудуьйа мользаГча цкъаьн участкехера гIишлошъерашка болх боацаш бисача кхыча участкех дIа а этте бизьча лаьнга низаца кхъьег шар. Цуо совгIа бригада аккордно-премиальн системах кхъьегаш я. Шийна бетта сина задаьнн цо кхоачашйца аккордни премиях хьожаьр бригада гIишлошъерашта, хIаьта ша тIеххоачашйца луш йоьлг ирсан дийкъ дуккхаГа хул. Цу гIулакхо материальн безам соьбаьккхача гIишлошъерашка хьинар кхо ца деш кха а хьегаш хIара сменаГа нормаш 140—150 процент кхоачашйе. Ишта болх бечаьрга бригадо хIаначлехьа дикка тIеххоачашъяьй ший пхе шера задаьнн.

Уьх пятилетка шерашка бригада гIишлошъерша хьаьл а яь эксплуатаце дIаенийй дукха гIишлош. Царех да «Красный молот» заводе хьалдеь 100 квартира йоьла, «Октябрьскийнефть» НГДУ механизаторашта 170 дезаьла хьалдеь пIе, швейни производственнийй объединенеча хьалдеь 100 квартира йоьлаГа. Дийн шерех ах шерех пар деррига хьалдаь цIенош 681 квартира йоьлаш да. Из бокхха хьакъегама тоьлаш ба.

КПСС XXV съезда сийна уьх шера задаьнн а Сайлаьх-йоькхача Октябрьскийн революце 58 шу дузача деннга кхачалехьа хьоачашъе лерХI бригада.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Социалистически паччахьалхеч законашц лиззаьнн хьоачашделлеГа, хIара саг обществена хьалхашка це бехкхокхаме волла кхетадеш балха а вахаре а дисциплина йоьлаш хуьлаГа Iалашде йиш ян цу деша йоькхо яра денна терко еш вай общественность ше на хуле.

КПСС Центральн Комитетеи Советски правительствоаи хьаьлаеш хьоачаш а еш вай республика партийни, советски, административни органаша, дуккхача кхыча общественни организацеша дикка болх чакхбийккхаб правопорядок тIоаГъеен. Доагlар дева милице, прокуратура, суда органаш опыт йоьлча кадрашца тIоаГъера. Хьинарегlа кхоьсам доаттабе дьаьнад хулиганство деллерашца, тIехьалха корта бохабу маларан меларашца, общественно-пайланеча балхах кхъьхарашца, базар ераша, социалистически доалаьхьенна тIаькхударашца, ишта дIаьхача замах юхедисча ширидаьнча тIулакхашкара хьалдоаГа зуламаш лерашца.

Бахаре ше пайдаре тIулаьх долга хьалхьехьа общественностеи милицен опорни пункташа, Шоай доIамерча хьалха дружинаи, цIенош комитетий, новкъостий судий, милице берд цIеной, хIаьта ишта милице участковни инспекторий инзаьн вIашагIтох цар правопорядокни социалистически обжежите бокъонашц лорарца, общественна дуьхьалара зуламаш хулийтаргдола хьалаш дIаьдахара тIаерзаьнь мероприятеш чаьх а боахаш. Во вIаштIехьбаьккхабц шоай болх Горагорск яхача

АЙДЕ ХЬИНАР, ЮРТА КЪАХЬЕГАМХОЙ!

БАЬЦАДААРИЙ КХАШКА

Шерагара шерага республика къаьхьегамхошта шортта баьцадааран, сом доаттабеш хьаьбоагIа Ахмой-Мартановскийн района «Орджоникидзевскийн» совхоза кхаьнн сомий бешамашн лелеераш.

Ялаги льуттанцара йоьлаГа продуктаьнн дукхагIа хIара тIоьлаьрга йоьрхьаьчу Ериггюхоьзна социалистически яьхь 1974 шера дикка аьттуа баьлар совхоза колективца. Хьалха боаХьма план тIеххоачашъеш 4150 тонн баьцадааран паччахьалкеанга дехкар совхозо.

ХIара шера дукхагIа дIадуьв баьцадааран. ХIаьта цунцц цкьаьнн уж культураш лелее дукхагIа опыт Iомаеш хIара гектара хьуьнкъан лакхбу, баьцадааран паччахьалкеанга дукхагIа доХх.

— Пятилетка чакхйоалаче шера илан 4500 тонн йоьча пхи эзар тонн паччахьалкеанга йохка социалистически деллераш тIаийдаш оаха, — йоьх совхозо керттерча агрономе Мадиев Мусес. — Баьцадааран кхеде дукка кхъьхьега деза, уж культураш лелаьра агропримеаш йоьзаьш, опыт йоьлаш хила беза уж лелераш.

Дукхаьча шерашка уж культураш кхееш хьаьбоагIа баьцадааран кхеделча бригада бригадир М. Халдихаровна, сомийн баьцадааранийн бригада бригадир С. Исмаилов, кхыбарш.

ХIара шера дика хьокхамаш гойт М. Халдихаровна бригада колективо. Уьх шера, пятилетка тIаьнйад шера дукхагIа деккарийн тIаьнйад цу колективо. Шоаи лелеача 35 гектара хьуьнкъан лакхбе лаьрхIад цар. Цу гIулакхо деррига иилаш оргаьнйоьхьаш, дуккхача шерашка болха зеленнер юкъе кхуьлаш кхъьегаш я М. Халдихаровна колектив. Дикка IупIа даь баьцадааран лелаьрий лелаьгий бIарг тIийрда боаккхеш хьахиннад. Дика деГIаоаГIаш латт кабуц, помидораш. Баьцадааранийн ворошеч чуйлай. Дика хьалхиннай парсаш а. Хьалха хьаьлаьнна парсаш чуца йоьлаьй. Бригада бригаде дIадиййна парсаш 6 гектар я. Цу майда тIаьрз плаьнгIа 720 центнер яккха еллаш я бригада. ХIаьнзе «Самашкинский» консервни заводе мах боча оргаьнизешкеч хьалха хьегулаььрех бархI тонн тергга дIаенийй.

Белгалдаккхъ деза, уьх шера совхозо баьцадааран лелаьрзе сасарга сасарга къовсам лоаттабера къаьстта боккха теркам тIабахийталга. Дуккхача шерашка практико хьалоьсаьчу чуйлаьнна баьцадааранийн хьуьнкъан лакхбера керттерча фаьторех оасарца къовсам лоаттабера харшех хий дехкар хилар. Цу цIиъ лаьлаб уьх шера совхозо кхаьн лелеераша.

— Харшашка йоьлаГа чуйлийтаьш хий дIаьлар йоьлаГа пайдане да йоьдаьдаьрашта, — йоьх хьаьчча бригадира Я. Мазмуда. — Из аз зийнца сайн кхвй тIа. Цкьа-даьле, тIеха льуттан тIоьа тIоьаГIлан, льуттанца даьха атта да, йоьлаГIаьле массовяьхьа цхьатарра дIаьхоьч хий.

Цхьабакъаьв, кхвй дIоьхал, цхьаьнгайоьчча мотгигашка. Айенна хиларах хий дIа да «хозяйн мотгигаш найсду шин бригада кхашка. Цу гIулакхо иходаГа массеех харш даккха деза эттед гIулаьх. Из тIехьа да тетгаш гергтарча хаьн хозяйчаьде деза совхозо администраце.

А. МАГОМЕДОВ.

ДИКА ЧУЭЦАРА ЙОАКХО ЕШ

Пятилетка тIеххьарча шера мамотта дукхагIа ялат, кхеде тIетташ тоьал къьхийтад Малгобекски районерчу «Ингушский» совхозо кхаьн лелаьрзеаш. ХIаьнз хьатIаьккьаьчий цар хьинарех хьахиннаьш бекхат чуэца деза ха, Тхьоалагlа юьце мукх чуэца болабир совхозо механизатораша. 5 эзар гектар пIалоаьнан да совхозе гурахьа дIаиййна ялат. Цох 3200 гектар кIа да. мукх — 1700 гектар, ювж — 100 гектар. Тхьаьнт комбайн я хIаьнз мукх чуэцаш. Ялх отоьда бекъабешна кхаььег механизатораша.

СовгIаьнча тIаьккачалехьа аьдрезьа уллача кхай тIара кхсарех уллА мукх оардаьш йоькхха балха опыт йоьча Энгиноев Нурдин кулгаьдаьч механизированни отряд я. Отряде итт комбайн. я. Звеношта къаьенай отряд. Шоайла шоьга социалистически яьхь йоаьжаьл, берогга тенхам ялат мамотта сихкгIен дикагIен чуэца тIабахийта дика кхаьег комбайнераша. Цаг ваи парна юкъе балха нормаш хоачачи да еш. Цхьабакъа механизатораша юкъе да балха кхаьстта дика кайоаьлраьш а. Звеношта юкъе яьржача социалистически яьхь хьалхарча дийнахьа деза дикагIа толамаш доахаьн хьайоагIа Энгиноев Мутуша.

ХIара дийнахьа 14—15 гектара тIара кхсарашца хьалхьаьг хIара агрегато, цонна 8 гектар мара йоацаьна. ВIарчачча 3 балха дийнахьа 300 гектара тIара кхсарашца хьайийнад ду звенос. Кхычарца хьокхаьн а телаш ший «Колосиц» тIара дийнахьа 15—16 гектара тIара кхсарех уллА мукх оард звеньевойс Энгиноев Мутуша. Цуо дукхха тIеххьбисан пчи новкъостий гоьзна комбайнераш Гандалоев Башира Батыжев Салаудини. Шоай нормаш тIеххоачашъю цоьца социалистически яьхь лелаеча Центроев Висита кулгаьдаьча звенос я.

Шоьгаьчча шера ялат кхеделлаш из цхьаьнн йоьлча Центроев Виста, ЭнгиноевгIаьо Нурдин Мутушен, Гандалоев Башира ялат цIена чуэцара къаьстта йоькхо ю.

Совхозо цюьлагIа отделеева кхашка мукх хьаька Iобуллаш я совхозо комбайнерий цхьаьнагIа отряд. Цига къаьстта дика кайоаьлаш болх бу цIи хезаьна комбайнера Гетагажев Хьажбийкара кулгаьдаьча звенос. ЦIадахача пхе дийнахьа 530 гектара тIара мукх хьекха кхсарех Iобуллаш цу звенос. ХIаьта цох 255 гектар мукх хьекхар Гетагажев Хьажбийкарен Умаров Нурадин ший агрегат я.

Хьокхаьлле а мукх оардаьш йоьлча оторда комбайнераьшта юкъе яьржача социалистически яьхь хьалха да Мержоев Юшаьн Цеитроев Баудини. Дийнахьа норма ййс гектар йоьлча хьалхарча кхаь дийнахьа хьакъгIаьрг йоьлаьш а. Звеношта юкъе яьржача социалистически яьхь хьалхарча дийнахьа деза дикагIа толамаш доахаьн хьайоагIа Энгиноев Мутуша звено.

Кхай тIара тоьал гаьна долча совхозо керттерча хьаьтта хIара дийнахьа 40 тонгаьра 60 тонгаьра кхачалца мукх дIа а кхоачабеш, денна тоьбкаш 130 — 140 процент кхоачашъю «Чеченингушводстроя» объединенеча совхозо новкъостала баьккача Хаджимурадов Вахид керте латтача колонашарча шоферашца. Шаьнпов Мамана, Батаев Мовлас, Мусаев Вахас, кхычар.

Дика вIаштIехьъьаьккхай комбайнерашта, кхай тIара ялат хьаьтта дIаькхььаьча шоферашта, кхыча болхлоштца юкъера яьхь.

ХIара пхе дийнахьа балха норма тIеххоачаш а еш яьхь хьалхаьа моттиг яьккхача комбайнера, дуккхача цаха хьалхашка барвад я оаьлаш, цIе вымпел лу. Пхе дийнахьа балха норма 120—130 процент Кхоачашъеш кхаьхийча хIара комбайнера 15 сом. хIаьта 150 процентал совгIа кхоачашъюча 22 сом ахчан совгIат ду.

Пхе деи итогах балха норма 130—150 процент кхоачашъьча шоферашта, трактористашта пхинна сом. 150 процентал лаьхгIа хьаьначоа 10 сом преми ду. Ишта, тоьй-тайнара совгIаташ ду социалистически деллерашн тIеххоачашдеш кхаьхьа кхыча болхлоштца. Шийна хIара 350 гектара тIара ялат чуийнача комбайнера 50 сом ахча дала а лаьхIад. Социалистически яьхьа йоьча положение тIа къаьстта терхалдаьд ялат хьурмат деш, цIена чуэцийта.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ,

СУРТА тIа: «Ингушский» совхозо механизатораш (аьрдехьара аьттехьа) Барханов Хьусен, Центроев Висит, Картоев. Салмаш комбайнаша мукх мел цIена чуэц йьжаьл ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДАЬХЕН АМБАРАШКА

Соахкарчуьл ши хIара хьалхарГа чуэца доладийр гурахьа дийна ялат уьх шера Малгобекски района механизаторашца. Дика, кийчо яь хьалхарчарца кIи марса аьабаьлар «Кавказ» колхозо кхаьн лелаеделл. Дукхача мерзаьнца опыто баьккъьча групповоле хьаьсаеш, хьаьхьо а аьзаьо а къаьста доладеш ялат чуэмаш ба колхозхой.

Боахаме чуэца деш гурахьа дийна ялат 3619 гектар да, цу дийкъе цхьа эзар гектар гаргга мукх ба.

Барайта комбайн оранийй мукх хьаьхха. Йоьхьал лаьтта «ялаташ деГI» цо дахьаьн лоха дисад. Цу деша цIенхьаьтта терхьаьн тIабахийтар колхозо специализированни механизаторашца. Комбайнашта хьатIаЙоьхьаш йоьла жаьтхьаьн вIаштIехьмеаоаьлла лохаГа хуьрIоьла гIулаьх дийн. Боьхха теоьхьаьн тIабахийтаьр пятилетка чакхйоалаче шера хьуьнкъаьш цаГ бохтиг ца бойташ ялат чуэцитаьр. Ойлг боьх таьлу мотгигаш хьамчах которгаш дIа дIаькъайлаьр. Цаьна я ялат оардаьш агрегат тIехьъьаьнча кхашка.

Касарах Iодийла ялат ка бокъаьбаьлалла мара хьлийтад. ТIехьъьа 7 хьалхарчарца хьалъьаьйаьш йоьх агрегаташ.

Ялаваьо яьхь ваьнаьн. Цунах хьаьоала бехкат гуш я. ХIара дийнахьа нормаГа 18 гектара тIара ялат арда деача 28—32 гектар тIара оардаьш хьаьоаГа Козловский Федор Иосифович. Дийнахьа 102 гектара тIара 1880 центнер ялат аьрдад ца.

Г. АХМЕДОВ.

ДОАКЪАР ШОРТТА ХУРГДА

Урус - Мартановски района Мичурина цIерагIа совхозо шоллаГа ялаташ. Цунах баьцадааранийн хьаьлаьгIа. Гуьрийна 7 бекъаьг дIаьна ший болх дIаьболабу дьаьрхIа цу гIулакха йоьлча бригада колективо. Доакъаьрашкийндерех цхьаьккха а ваьн дийнахьара балха норма 140—150 процент кхоачашъю на еш. ПрамагIа 300 тонн йоьл иззал сеГажи кийчеьеш еаьш бар уж. Бакъда оасарле лаьхьа йоьлаш къаьхьгаро дика хьаьхьокх из план дикка тIеххоачашъю цар ина кхоачарГоьлга.

Ишта, тахаьарча денга 210 тонн йоьл вIашактеха аьрГаш дан я. ХIаьта сенкъ планал совгIа кийчьаьй — 350 тонн.

ХIанз цкъа дIаиййна дуккхаьлаьчу шерашка. Из баьцадааранийн хьаьхьа болабеннаб бригадашца механизаторашца. Из болх бечаьш цоьш кхо ца беш хьинаре кхаьхьег трактористаьш Далаев Iаьдда-Петурза, Сутанов Сайхана, кхычар. Шоай новкъостел тIехьа на бисе гIерташ кхаьхьегаш да йоьл вIашаьтаоа болхий Бакаев Вахид, Ахмадов Iайдин.

— КПСС XXV-гIча съездца сийна йоьча кхаьхьегама вахте а эзта, цхьаьн шерах аьг кхаьн хоачам хиллаьл хьайийаьта тIоьеш мощен доаьхьарца Iалашде гIерт тхо. — йоьх иоллаГIа отделенерча болхлоп.

С. МАДАГОВ.

ЯЛАТ дIаийдеча ПУНКТАШКА

ХIара дийнахьа дукхагIа хул паччахьалхенга дIачулу ялат. Хьалха латт сунженашца цар хIаьнзе Даьхен амбаршка чудоассадаьр 1010 тонн ялат. Сунженашца дукхагIа доаькх ялат. Масала, «Победа» яхача колхозо Зеленчук Висиле кулгаьдеча отрядо хIара гектара тIара 33,6 центнер ялаьхий. Деррига ишшаьн оардаГIадьхьаьл сунженашца ялат ханнаьь чу а йийца паччахьалхен амбаршка чудоассадаьр.

Ялат кийчдара шоллаГа мотгиг екъ шоайла яь лелеча Наурскии Шелковской районий боахамаша. Наурташа паччахьалхенга хIаьнзе 680 тонн ялат дехнад, иззал да шелковчаьнаша Даьхен амбаршка чудоассадаьр а.

ХIара дийнахьа дукхагIа ялат дIаьуаь Надтеречни Гудермесский районий боахамашкара.

Боахамашта юкъе лелаеча яьхь хьалха латт «Верхненаурский» совхоз. Цу боахамера паччахьалхенга 500 тонн паччахьалхен амбаршка чудоассадаьр.

Ялат кийчдара шоллаГа мотгиг екъ шоайла яь лелеча Наурскии Шелковской районий боахамаша. Наурташа паччахьалхенга хIаьнзе 680 тонн ялат дехнад, иззал да шелковчаьнаша Даьхен амбаршка чудоассадаьр а.

ХIара дийнахьа дукхагIа ялат дIаьуаь Надтеречни Гудермесский районий боахамашкара.

Боахамашта юкъе лелаеча яьхь хьалха латт «Верхненаурский» совхоз. Цу боахамера ялат дIаийдеча пункташа 500 тонн ялат дIаьненнад. Хьалха ялат чуэца, доладийча деиз — кхо эзар тоннал дукхагIа.

ДЕРРИГА БАЛХАШ—ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГIА

Ялат чуэцара балхан комплексагIа Ду Грозненски района Ленина цIерагIа колхозе. Ялат чуийна комбайн кхай тIара дIайоаьлаше а сихха ца цхьан мотгиге гул а дийн льутта аха доладу, цуо тIехьагIа доаькъара льарХIа шоьлагIа юв культураш дIаюв.

Хьувкъьм чуэцаш 18 комбайн я. Уж агрегаташ лелеаеш, деррригаш хIара бIиг аьвиз, йоькхо балха опыт йоьла механизатораш ба. Массане цхьа барт а баь деррига ялат 12 дийнахьа чуда сонан баьб цар, планагIа 15 дийнахьа чуэца дезаш хиннача. ХIаьта шоьш льарХIар толамца кхоачашъеш хьа а боагIа комбайнераш.

Социалистически яьхь хьалха Дроэленко Владимира кулгаьду звено я. Шийна новкъостаьца Василенко Николай, Атабаев Амсалаиа, Яньков Василеца мукх хьокхаш балха нормаш шоьца тIеххоачашйца Дроэленко Владимира.

ХIанз касарех уллА ялат оардаьш ба уж. Уххаза я 200 процент кхоачашъю цар дийнахьара балха заланеш.

Деррига мукх 1750 гектара тIа ба коллоэе. Цунах 900 гектар хьекха кхсарех Iобуллаб, 720 гектара тIара аьрзаб.

Сиха болх бу кхай тIара ялат дIахьхьаьча шоферашца. Царна юкъе къаьстта дика хьаькъеьг «Сельхозтехника» Грозненски отделенеча хьокъьам чуэца колхозна новкъостад де баьккача Пахлева, Гуриев, колхозо шоферашца Байзарова, Тишаева. Балха норма тIеххоачаьш ца еш дIа дIаьхийтар шар.

Мукх чуийца мукъаьлаьна льутта оахаьн ба Iаьчуьнна, Тазуев ГIайрбек, Донцов Виктор, Ройдин Михаил. Дийнахьа юкъера льарХIаьча ворхI ворхI тIехьхоачаьш ца еш дIа дIаьхийтаьр шар.

Цунах 900 гектар хьекха кхсарех Iобуллаб, 720 гектара тIара аьрзаб.

Сиха болх бу кхай тIара ялат дIахьхьаьча шоферашца. Царна юкъе къаьстта дика хьаькъеьг «Сельхозтехника» Грозненски отделенеча хьокъьам чуэца колхозна новкъостад де баьккача Пахлева, Гуриев, колхозо шоферашца Байзарова, Тишаева. Балха норма тIеххоачаьш ца еш дIа дIаьхийтар шар.

Мукх чуийца мукъаьлаьна льутта оахаьн ба Iаьчуьнна, Тазуев ГIайрбек, Донцов Виктор, Ройдин Михаил. Дийнахьа юкъера льарХIаьча ворхI гектар льутта оах парех тIараче, норма 5,4 гектар — болаш. Цар хьаьнне хIаьнзе 350 гектар льутта аьхьад.

Кастта кIа чуэца доладеррга колхозоца.

Л. РУДСКИЙ.

СУРТАШ тIа: (хьалхарчуьн тIа) мукх чуэцашца да Ленина цIерагIа колхозо механизаторашца, (шоллаГIчуьн тIа) ялаташ оахаьн да.

Авторов сурташ.

ПОЛИТИЧЕСКИ КХЕТАМА ЭКЗАМЕН

Итогови занятешка шуьх кийчогош уж чаккъхьаран хьаьхьсар, Шийла ваьнна ваьнна шу, цхе шера ваьнна ваьнна ТІаГІоргта хьаьхийна шу, деша баьГІаьрий идейно-политически хкетам лаьхбаьш нравственни ГІулаьхьаш тоьхьаш школа хинна хилар, Дукхаг-ІІоьлча дешархошна хьаьхаГІа Іоьмаьз хинна матерйна итогови занятешка ваьхьа хоьхьардаьхьа на Іеш, Іоьмаьхь курсий чоаГІаьнеГІа дола деший а дийцад, коммунисташкеи партс баоаьрий октябрятан политикан практически мероприятийн чуоаьдам, мехка ваьхарх хІинзинна хилира кеаргтра декларацийн, КПСС-ХІУ сьезьдо оттадаь социально-политически декларацийн чаккхьаьра бола пІелаГІа пятилетка хоаьнаьш тІехьоьчаьнаьш эра ловоьхІам кІоригаГІа хьтеьбе йинн хулийтаьн йола проблемаш кьестаьнаьш,

Шоай кІоарга эзанеш хилар хьаьхьхар «Коммунизмера «девиза» берий дазар» яха В. И Ленина книжка Іоьмдеш хиннача 5, 14, 17 пехий семинарсеи группийца ІІоьмаьз Іаваьнна. Шоош кьаьмзаьлан деча хана коммунистана Б. И. Куьзьмина, Л. В. Лопатина, В. С. Фролова, белгалъаьлийна книжкеи лепиккеи гене эттарга доарХламеГІарча кхоллаьхьеи цаГІ хилдо « марксизма-ленинизма гаІза хьхье цо мах бо вагІоаоаьцаш дика дакъа доаьдаш хилар а.

«В. И. Ленина книжко коммунистаьна поьхьстаа ду, — йоьх Іаьнна, ваьнна, ХХІУ сьезда делегат хиннача котельникийн бригаднна Н. Г. Рыженкова, — политически кьоьмена чоаГІаьнеча эцаьнаьш ваьнна ваьнна хаьжа, цо хьаьн марксизмца - ленинизмца творчески ГІулаьхьаш леладе, наха кхаГІадаьра говзаьл.

Партийн политика интернациональни дехьаийн кьаьмий башхаьлийнн соотношений пІеца лелаярах йола лепиккеи положений марксистско-ленинскийн партийна пийсаГІа дола кьулбаьда ва».

Заводоуправленерча экономически проблемаш Іоьмаьча семинарийн группе деша баГІаьрашца итогови занятешка кьаьстта уйла тІаьхийтар Іилма-техническийн прогресса лаьрда тІа производиттаьн эффективность лаьхьбора дешаьта.

Деша баГІаьча Н. Ф. Эшеярос ше кьаьмаьл деча хана белгалдаьлаьхьар, Іилма-технический революцийн хІаьзарна эз чаьлаьхьа лоаьрхІамеГІарна дешхаьлеен паГІ хилар. КІоарга ваьхьаьнан ю по производстве — общестна вахара материальни лаьрда, кьаьхьгаьна овсадре лаьхьчеча керттерча фактарех цаГІ я из.

ДІаХо ше кьаьмаьл деча хана цо хьаьхьехар, Іилманеи техникаьнеи карагІдаьлнарашца «Красный молот» яхьа завода практически ГІулаьхьашка чаьх мишта доах. Каравча пятилетка 4 шера заводе кІийч а чІиккьаьлаьхьий 2555 ваьз соьмий экономический эффект енна 431 мероприятий.

Керда техникеи кхьаьсгаьна керда методашкеи коьхьйоаьлаьро йийн хилийтаьй заводе арахеца продукции дикка тоаьг. 1974 шера кхы хоьа тоьг ца еаш хьаьхьа продукции 81,6 процент хилар, производстве хьаьхьа лаьтта 115 сан шоай тамаГІаш а долаш ва, аввода йийн изделенаьн дикала Знак еннаЙ.

Производства техникеи боарам лаьхбаьра завода экономически хьокхамаш тоьхьаьнаьш юкъе рационализаторашца изобретателашца доькха дакъа доаьдаш хилараш дІдаьр ше кьаьмаьл деш В. И. Лобанова. Цо белгалдаьлаьхьар, пятилетка 4 шера заводе 809,1 ваьз соьмий эффект енна 1887 предложений 12 изобретенийн юкъейъьха хилар.

Массане а дика дакъа доаьдаш чаккхьийнар итогови занятеш 5, 14 чехащкарийн бІаргчаьча шера КПСС агитпрон ІІоьмаьдеш хиннача модельни участкерчеи марксизма-ленинизмаьн лаьрдийн школашка.

Деша баГІаьча Л. Шараповас, А. Пашаевна, Н. Болтенковас шоаьш жеаьш телаьча хана белгалдаьлаьхьар Советски Союза Коммунистически партс кхьгаьлаьрен достаьм телаьрен дакъа, цуьн кулгаьца советски хьалха, сайдаьхьовсаьна Ленина ваьн кегийн кхочаьн а деш, керда, коммунистически общество хьалхьеи хилар.

Терхьм тІаоаьш кьаьмаьл дар къьхьегаьна коммунистически ГІулаьхь дуьрдола уйла дегаьнгу Боссийра декхарех, хІана ваьсгаьна а хьаьсгаьна цІей а хиннА дІааттаьча Москва-Сортировочная яхьа станце машиннийьхьаьй — «Сайдахь-Боьхьаьра поднаьз» дийнна болаьт лоаьлйечеи яхьа сварщика Н. Тырина дакъ.

— Эттарга тІехьарча субботник доькхий производственни тоьлаьш дахьо — йоьх, йоьх Н. Тырина, — йиссаГІа пятдесятка фонде 12100 сом ІІечуьнеинача красномолотовский коллективо. Болх — во багаргаьнна ер дийцьха декларацийн ваьн 50 тоннаьн мехтеел 52 тонн болата литье еннаьча тхьо цхо а.

Біаьрчаьча дешаьра шера дешаьра ерригача формашка деша баГІаьрий уйла тІоаьттІа тІаьхийтар интернационализмо дешаьта, хІаьта итогови занятешка а из белгалъаьлхьар.

КПСС Йохч-ПІаГІгІий обкома X пленумон республике дІаХаьчх хьалхьашца тІоаьттІа бесхе дадьх цьхьаьгна - нахагІча гуманаьнна интернационалистически ГІулаьхьаш, ІІаьмийхьар, буржуазийн идеологе принципех цІй хиларех тарра, национализм ГІулаьтаьнна хоадамбоьлаш къьсгаьн поаттаьдаьра, вай обществе вахаре цунах доаьла дуьйцаш ДІадовийтара, вежарг йола доттаГІаьл дерригача хьаьмийта юкъе ма-могта «ІІоаГІдаьдаьр.

Итогови занятешка ваьнна чІоаьттІа уйла тІаьхийтар Сийлаьхь-боькхача Дай-мехка тІем тІа советски хьалхьо ваьхьаьна Коталон дерригдиуцен-историческийн лоарХІама а.

— Сийлаьхь-боькха Дай-мехка тІом, — аьлар ше кьаьмаьл деш слесаря В. Г. Пезика, — кьаьстта хьагуш классийн маьхьаьнан долаш бар: из лаьттар социализмаьнен — эттарга толамаГІийа общественни стройна, фашизмаьнен — империализмо ГІулаьхьаш эттарга дуьхьаГІа доаьхьача стройна юкъе.

«В. И. Ленина книжко коммунистаьна поьхьстаа ду, — йоьх деша ваьнна, ваьнна, ХХІУ сьезда делегат хиннача котельникийн бригаднна Н. Г. Рыженкова, — политически кьоьмена чоаГІаьнеча эцаьнаьш ваьнна ваьнна хаьжа, цо ваьн марксизмца - ленинизмца творческийн ГІулаьхьаш леладе, наха кхаГІадаьра говзаьл.

Партийн политике интернациональни дехьаийн кьаьмий башхаьлийнн соотношений пІеца лелаярах йола лепиккеи положений марксистско-ленинскийн партийна пийсаГІа дола кьулбаьда ва».

Заводоуправленерча экономически проблемаш Іоьмаьча семинарийн группе деша баГІаьрашца итогови занятешка кьаьстта уйла тІаьхийтар Іилма-техническийн прогресса лаьрда тІа производиттаьн эффективность лаьхьбора дешаьта.

Деша баГІаьча Н. Ф. Эшеярос ше кьаьмаьл деча хана белгалдаьлаьхьар, Іилма-технический революцийн хІаьзарна эз чаьлаьхьа лоаьрхІамеГІарна дешхаьлеен паГІ хилар. КІоарга ваьхьаьнан ю по производстве — общестна вахара материальни лаьрда, кьаьхьгаьна овсадре лаьхьчеча керттерча фактарех цаГІ я из.

ДІаХо ше кьаьмаьл деча хана цо хьаьхьехар, Іилманеи техникаьнеи карагІдаьлнарашца «Красный молот» яхьа завода практически ГІулаьхьашка чаьх мишта доах. Каравча пятилетка 4 шера заводе кІийч а чІиккьаьлаьхьий 2555 ваьз соьмий экономический эффект енна 431 мероприятий.

Керда техникеи кхьаьсгаьна керда методашкеи коьхьйоаьлаьро йийн хилийтаьй заводе арахеца продукции дикка тоаьг. 1974 шера кхы хоьа тоьг ца еаш хьаьхьа продукции 81,6 процент хилар, производстве хьаьхьа лаьтта 115 сан шоай тамаГІаш а долаш ва, аввода йийн изделенаьн дикала Знак еннаЙ.

Производства техникеи боарам лаьхбаьра завода экономически хьокхамаш тоьхьаьнаьш юкъе рационализаторашца изобретателашца доькха дакъа доаьдаш хилараш дІдаьр ше кьаьмаьл деш В. И. Лобанова. Цо белгалдаьлаьхьар, пятилетка 4 шера заводе 809,1 ваьз соьмий эффект енна 1887 предложений 12 изобретенийн юкъейъьха хилар.

Массане а дика дакъа доаьдаш чаккхьийнар итогови занятеш 5, 14 чехащкарийн бІаргчаьча шера КПСС агитпрон ІІоьмаьдеш хиннача модельни участкерчеи марксизма-ленинизмаьн лаьрдийн школашка.

Деша баГІаьча Л. Шараповас, А. Пашаевна, Н. Болтенковас шоаьш жеаьш телаьча хана белгалдаьлаьхьар Советски Союза Коммунистически партс кхьгаьлаьрен достаьм телаьрен дакъа, цуьн кулгаьца советски хьалхьо, сайдаьхьовсаьна Ленина ваьн кегийн кхочаьн а деш, керда, коммунистически общество хьалхьеи хилар.

Терхьм тІаоаьш кьаьмаьл дар къьхьегаьна коммунистически ГІулаьхь дуьрдола уйла дегаьнгу Боссийра декхарех, хІана ваьсгаьна а хьаьсгаьна цІей а хиннА дІааттаьча Москва-Сортировочная яхьа станце машиннийьхьаьй — «Сайдахь-Боьхьаьра поднаьз» дийнна болаьт лоаьлйечеи яхьа сварщика Н. Тырина дакъ.

— Эттарга тІехьарча субботник доькхий производственни тоьлаьш дахьо — йоьх, йоьх Н. Тырина, — йиссаГІа пятдесятка фонде 12100 сом ІІечуьнеинача красномолотовский коллективо. Болх — во багаргаьнна ер дийцьха декларацийн ваьн 50 тоннаьн мехтеел 52 тонн болата литье еннаьча тхьо цхо а.

Л. НЕДЕЛЬКОВА,
«Красный молот» яхьа завода пІаргкабинета заведующе.

КХАЛСАГА ДУНЕН ХАЛХЪАШТА ЮКЪЕРА ШУ

НАЬСАРЕРА ЛОР

Наха еший, сий деш саг, а Наьсарен районан большенера ваьнна ловоьр — тевийзет Могушкова Аза. Ший чел бола ина. Іаьлъ ма а оттийий, хьалоеьх на хьаьхьаш боьх бу по, ше йолча вешд чиаьхо ма-хьала чекхъа вергаьнч.

— Ер профессе аз мишта кечкар хоьл дьоьла? — йоьх Аьзе. — Эламина йолча хана ІІоаГІа цамогаш хилар со. Тоьдьа-ца яьккхьа да белшаьнне уллаш. Цигга лаьхьІаьрг аз-лор хилла.

Лаьхьлар кхочаьн хилар цуьн. Карагаьнднаьн начкъьхьаьхен медицински институтте дешад хьаьр Аза. Цуьн тІехьаьГІа дешаьр г. Орджоникидзе хІаьл а ена, чаьхьаьккхар цо медицински институт. Ше лоьа диплом хьаьлийаьчу ІІоне цхьаьна белхьаьн даьлъ цо Наьсарен. ХІаьта хІинца, вай лаьрдо ма-лаьдарра, районан большене паха дарбаш деш я. Де а доогІаьш сий ше Могушковаьн районе бахьаьн наьх, большина коллективе. МассагІа хала чоаьхо пийсаьнеш цунна, массанена дарба дьаьдо. ХІаьта оьлаьн а ма дийг: «Хозяьн дешо а молхаьш сингаьна дика поьхьстаа ду», аьлг. Иштта хІаьта йолаш чІоьхьо ва хІаьта Іуоьа шоьшта даоба хилорга гатьвеьш наьх Іаьрга палате. ХІинцца сеаьле, хаттар дийя чаьхІоьоа. «КІаьда да Азий кчаГІ,—эзар чиаьхоьа.

Цаьха геттара хала чоьхо воалаьвар цхьаьн бос бомбийнаьн. ДукхагІбаранш йоьлаьр, республикийнсан большене дІаьхьийта вехьа ва, цига дикагІа бу спецпаьстаьн а, тиреба лаьра хьаьлаш а. Бакъьда Могушковаьс чиккочуьн гаргачча — пахарг ьалар цигга дІаьхьа хала а ва ва, йоьгІа ІатІьхьаьрг а ба ма-зад біаььа ишкъ цамогаш воьчоа. Ше ваьзна даде, аз эйса даьрба деннда пчина. Дийцьха а байсина а ваьхочоа юкъе бІаргаго йийн ю лор. Ха аІа ме йолда дикагІа хьаьо чиаьхо. ХІама ма ваьлъо, кьаьмаьл де а воьлаьеьо. Кастта, ер а ваьна ІІаьмаьлаьеьо ца. ІІоаГІа ГІаьвахьаьвар чиаьхо а цуьн кочаьчаьра хьаьн. Цевел ІІеЗмГІа ГІадььхьа Могушкова ше а ваьо.

Бокьха общественни болх бу бу кьончаьч лоьо. Предприятийн чуоьаьлеенй болхлоьтта, юртболхаьма кьаьхьсаьмонта хьаьчиика чиаьхІоьо лоьаьрах лечбеш еш, беседаш ю.

Массехьаьга бирхалаш кхайкаьлаьл, ахчий поемеш, деза совГІаьгІа сийлаш гоьмтоьш тІийнай цунна.

— Соца эстраьа доькхаГІа дола совГІаьг ди эйса даьрба даьдо чиаьхо могушкова цунна «ІІаьрга».

А. САГОВ,
тха собкор.

Да а да из доькха, сий дола совГІаьг.

ЧІоаьтІа баьхьал оьаьр цунна Чиаьхоьа Мишкоев, Дзабоевна Перчиева Аьмнат, Цуров Ламхана, кхьбараьна. Из кастката хуьл цаьр цІаГІа. Мишта даьрба хуьл, наьна фу ушхьаьн.

— ІІаьлла йиштотьаьш сона, — йоьх Могушковаьс — ер мегаьра хьалха болх бе дІайоьллуьш сийна поьхьстаа дан республикийнсан большене кардиолог Поьхк Анна Ивановна. Цунна Іомадаьр аз мишта ше беза болх. Фу дика хуьрда цхьаьнадолча лаьвьаьнна.

Иштта болх а беш, ший дегга ІІоьмаьз Іаьнна, ер, уж ма-Наьсарен Лор Могушкова Аза.

Бакъьда пийна хоьчот кхочаьн баь Іе дагаш Могушкова. Болх бен ше йоьккхучу хана ІІчина ГІччаьрчеи медицински институтте дІаьхьийтаьй ма-лаьдарра, институт ваьхьа ше яьле а. Дукхалаьр кхы а довза а Іоьмдеш а дешаш ше хилар. ХІаьта ший ваьлар советски ваьхьа чиаьхІоьо лоьаьрах хьаьчиика ІІчина доо дІаьхо ший теоретически знанеш кхы а кІоарбге. ІІчуьхьа ІІчина дагаьна йлад оьрдинатуйре деша ваьрах йола уйла.

А. САГОВ,
тха собкор.

ТАДЖИКСКИ ССР Джурабаш — кьаман кунсела тхьа пазаташ яр — Памире таьхна хьаьжІаГІа денз хьайоаГІаьча говзалех цаГІ. Массаза а, итт шу даьлча денз бе-бе бесаш дола аьлиг кийнде я пазаташ е а Іоьмиз кийнде я пазаташ Памирскийн говзанчаьна хьаьв джурабаш Средни Азерча республикашца базача наха чІаьнтІа хоаттаьн я, уж ьаьхьа оттаьв хиннай дуьнен халкъашта юкъера выставкашка.

ХІанз Памире я джурабаш ю 700 кхалсаг чуйола бытовой ГІулаьхьан ду 25 комбинати мастерской.

СУРТА ТІА: Шугнанскийн районе Сохчерг ялха кинилакера говзанчаьн — ваьжарийн (аьрдеЛара аьттеьла) Кабутсорин Олучаьмон Пачмардовгіар, Уириджон Ошурниаьмадова.

К. МУМИНИЩЕВА сурт ТАСС фотохоьрника.

КХАЛСАГА ТКЪАМАШ ДЕННА ІАЬДАЛ

1975 шу Дунен халкъашта юкъера хьалхарна ІІоьмаьз ше аьлна хьаьхьйаьдаьй ООН-ца. Из белгалдаьра оттадаьр инициатива дунен халкъашта юкъера хьалхарна болама а ХІаьта яьгаьра хьалхарна арГІаьнна. Дунен халкъашта юкъера хьалнаьна демократийнсеи федераце а я. Из идеен хьаьлаьлийн дунен тІерна дуьккхача правительствийн общественностийн.

Хьалнаьна шу хьаьхьйаьдаьра тешеьл ду, хьаьнаьнаьн дола ІІоьш вай эамалаьхь. ОттаьгІаьна ІІоьла социальни проблема хилаьра.

Тахан хьалнаьна хьаьду аьлаьнсеи дерригача материальнийн духовнийн рухьхьаьрга даьхьа совГІа. Революцийнн прогресс бахьан долаш доттаьбеча ььовсаьне чІоаГІа ина, боккхача лоарХІама ба хьаьнаьн.

ХІаьта а, дуьккхача мехкашка лоарХІамийн боьлхенех баьхьа ба хьаьнаьн. Буржуазийн правительствийна, цхьатера боьхьаьнаьн хилар хьаьра а хьаьнаьн, ер ХІоьмаьзнаьн ІІоьмаьз хьоьнца деш цхьаьккха хІама ІІен. Из-м хьаьтаьеш а да. Хьаьл дола классаш массаза а ГІийрташ хьаьнаьна боьхьо ца ІІоьлаьр хьаьнаьна баьхь а даьа. ДІаоттаьр, обществера дакъа цуьн эсалаГІа хилар цуьн биологическийн бахьанонн бахьаьн долаьна, ишьна дехьаьрш хьоьнаьнна дика ььинид из ахьаьш ььа а хьаьйаьдаьеш. Уж реакционнийн теоремийн идейно хьаьрийнийн Іилмийн коммунизмана лаьрд еллаьрна.

К. Марксеи, Ф. Энгельсеи мьхьехьаьр, хьаьнаьна маІаьна ььа йийсса боьхьо хилара лаьрда. Дадаьрзаьн социально-экономически бахьаьнаьн хилар. Хьаьрга хьаьнаьна боьхьо боьккхийта капиталистийнсеи строй дІаяьккхарна айхьа дуьзаьдена хилар, пролетарийна диктатура чІоаГІаьра, капиталистически общество хьаьлаьра дешхье хьаьнаьн боьлхой классе боьккха ишьна хилар. В. И. Ленина йІаьхо дегІа а боьлаьбаьеш, ишьна тІа а бакъьбаь хьа а оттаьеш, бахьь хьаьнаьна дешех бола марксистсеи хьехьаьн.

Коммунистийнсеи партс, Советски правительствийнсеи хьоьнаьнна ІІоьмаьз ІІаьхьаьн дола В. И. Ленина ваьсеташ, хьоьнаьнна ІІоьмаьз социализмийн хьалхе ььаьнаьн ІІоьмаьз ІІоьмаьз ІІоьмаьз

ЯЛАТ ЧУЭДАРА—БЕРРИГА ТЕРКАМ

Шерра даьржал республика колхозашкен совхозашкен ялат чуэдара балхан, — Хьажжіиш дутен доаллан чхх шера 185,2 эзар гектара тІара ялата культуроаш чуэда езаш ба республика механизаторашг. 23 июнь тІаккочаш 41,2 эзар гектара тІара ялат хьекса баьнна уж. Гурдаьх бийна культуроаш чуэда республике эгтара эьлан Шелковской районе болабелар. ХІапле 8,3 эзар гектара тІара, е планагІа чуэда езаш долйоч 67 процент ялата культуроаш чуэнай ду районе механизаторашна. Наурски районе колхозашкен совхозашкен 39 процент кхоачашьбий ялат чуэнарна план, хІаьта Ахчой-Мартановски, Грозненски, Гудермесски, Надтеречни районий колхозашка совхозашкен — 20 процент.

Хьекхача 41,2 эзар гектар ялатах 29 эзар гектара тІара дар ьвда дамиьлъ. Хьекхачох 80 процент ялат ьволад Гудермесски, Надтеречни, Наурски районашка.

29 эзар гектара тІара 40 эзар тонн ялат дьаьнна.

Хаоттама хьаьаш во хинадоллаше а дика хьувькъан яхебеьб цхьайолна колхозашкен совхозашкен. Иштта, Ахчой-Мартановски, Малгобекски, Сунженски, Урус-Мартановски, Шелковской районашка хІара гектаро тІара ьвоьлъ 16 центнер ялат чуэ.

Ялат сихен цІенен чуэдар — республика механизаторийн кхаьл ледаьрий хІара керттера деккар да.

ХЬАЙБАШ ДИЗА ХУРГДА

Сунженски районе Ленинра цІенарІга колхозе йоьхкъан латта моттигаш тракторашна меттел. гІаьн лела а хала долаш гувнаьн аьлеш йолаш да. Номер 4 болча тракторно-кхаьл ледаьсча бригадо из болх бу моттиг чхх колхозе а эгтара халагІчарех я. Цудухьа цІа йол хьакха бахитаьнаш бригаде эгтара гоьзагІа бола механизаторшка да.

— Уж кхеле 350 гектара тІара бол хьакха елаш да тхо, — йоах бригада агронома Ахьанов Хож-Хьамада. Оаха лаьхІаг доаьрмал совгІа йоьхкъаллалеьх из болхонна чу я ешд вІашдатоха. Пол хьокхача дика толамаш долх кІонача механизатора Исиев Мутьмал-Салт; цуо хьепахоьго Сагаев Идриса. Цхьа ди ІаьдаьйІад цар цІийй нормаш 140—160 процент кхоачаш на еш. вешта аьлча, 8 гектарага кхоачаш йеьл хьоьх дан хІара хайнаьъ. Цаона тІехьа из волохчашна хьагтулаьн леш Чичиханов Адам. Кастта цунна, ноьхьостала цхьаьхкіи агонетат йоагІгаьг тІехьха сихагІа ледаьрий хьайбашта доькъар Іалашдара болх.

Мангалца на хьекхача йол хьакха вІаштІехьдоацан моттигаш я чхаза, цхьанна а тІаьпаьа тракторо тІагІоьрйоашан. Массе шера сашна чхх шера а мангалца йол хьакха колхозе новкъостала баьхдой Амирбек Іовна Райхьат. Гозиханова Маккх, Усманова Сашйта, Казиева Шема. Маіаьа наха вийнеса болх бу ну хьакха. Цуо хьакха бина йолаш бола хьаьйІаьг котаргьаьг оаха, —йоах бригадира Чичханов Іийсас. — Хком ма бай цунна, тракторе дІатІайохалаш аьнна мангалца хІе на хьокхаш ма ца.

Иштта, чуйийнен хьпарех кхъьхегаш ба бола болхдой хьайбашта шоотта доькъан Іаьвнеш гІетташ. Шеко ян хІиза сашна пар болх іІаьхо болх колхоза хьайбаш диза долаш Іаьгаьра даьрхьлаьх.

С. АЛИХАНОВ.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГІА

1975 шера 15 мае арадаьннача «Сердало» газета тІа кепа теха яр «Фу деш я дождевалкан?» яха газета пейдо ян бригада матесна Рейдова бригада гучадаьнналар Малгобекски районе «Кавказ» колхозе «Ингушский» совхозе. ДІайийнача кхочушдаьна хий дуллиІга ледаьра лелаш хилар, йолаш йола ма техникех болаІгІа тІе йайда да цца. Из хьакъехьа тха редакцета доаш бу «Ингушский» совхозе парткома секретара Н. Степрезан.

«Фу деш я дождевалкан?» яхача статья тІа белгалдаьхьа кхочамбоаьнарш хилар баьхьа. Боахама спецкалистий совецане бийнйай статьи.

Совхозе йолаш йола доагІан хьаьсане хий дет-ча. установкаш дийнаьхьлен буси болх бен я, эзаннен 120 — 150 процент кхоачаньъ».

Нийсленна кхоачамбоаьнарш колхозе парткоме дийца а дийца хий дуллиІга вІаштІехьдоаьхьарг де ненаьр даь хІаьрах доам бу «Кавказ» колхозе председателе Пъ Бусленев, парткоме секретара А. Коковси.

ЯХЬ ЛЕЛАЕЧА РАЙОНАШКА

ГІУЛАКХАШ БЕ-БЕ ДА

Дукхачча хана деиз шоайла яьхь ледаьра Малгобекски Назрановскин шин районе хьайбай продукташ яхарен, кийчьарен, доаькъар Іалашдарен ГІулакхаш ишта лел хьожаш хилар юрта боьхьзе министерства специалисташ.

Уж шера хьалхарча ах шера 487 тонн шура йоаькхкан 390 тонн паччаьлаьхкенга йохка. ешна «Назрановскийа» совхоза Аьлти-Юртарра ферма колективо хІанале 400 тонн совгІа йоаькхкан 321 тоннал дукхагІа шура екхий. ЦоІа дика вІаштІехьаьхкий социалистически ледаьрийн, моттигаш хилаш кхаьберга дисциплина телхаеш. ТІаийнаьа декхарех шоаш лоарХІаьбергхьаьрарх тайша да хьайбаш ледаьрарш. —

Дийнадьх хьоаьа деттаьг доаьхен. ХІаьта уж деттаьг деза, кхаьа деза ха белгалаьлъ ден распорядок йиьза кхоачашъьара тІаьхьожам лоаттабу ферма кулгалхоша, специалисташа. Юкьейолаьаьйй моральнийн материальнийн стимулированийн яра мероприятеш. ХІара итт ди массеаьа доал хьайбаш ледаьрий балха итогаш ю. Хьалхе ньаьхарнийта карара кара тела вымелаьн ду. Ферма кулгалхоша хаддаьна йоаькхо ю доькрай, скотникий кхаььеьгам дикагІа вІаштІехьбаьхкаьра, вахара хьаьаш Іалашдара. Дийнаьха кхоаьа кхача кийчьен столови я ферме. Шеча уголоке кердагаьтаьш, журналаш да, телевизор латт.

Хьайбай продуктийнийн декхарІа хилара а хІара біаь Іатта тІехьара Іаьсий дукхагІа кхедара в совхозе хьалхе ледаьр. Ферма. ХІара кхоабача ІаттагІга 7 килограмм шура йоаькхо цита.

Цхьабакъда, кхьча тайпара дар цу боахама Пхьилекьонгий-Юртарча отделене, «Экажевскийн» совхоза Іаьли-Юртарра фермашкара сурт.

Хьайбай продукташ леларъ зоотехнийнарийн бокьонан ла мегаргІоаьлча тайпара телхаеш. Иштта, ледаьрийн настоящаьн ю. Кхьеґаьгам дисциплина телхаеш доькрашна, заведующе. Доькрашта метета доахан детта ух цу балхаьна хьаькъашта боаьда доахан детта ина боьда цар дедаьлхой.

Пятилетка чахкйоалача шера хьайбай продукташ яхара в йолкара а тІаийца социалистически декхарашн кхоачашдара боькхачча доахІаме да тешнаме доькъара баьа хилар. Июнь доькъар Іалашду ха я. Из дІа йохийташ деррига ниьаш оарцаІгІаьлаьд Малгобекски районе доькъар кийдерешна. Масала, планагІа 5830 тонн сеаьж йолна езача хІинзе 3820 тонн еллаг ухьаза. ХІаьта пьасархоша 1260 тоІІ мара еллаяц, план 5403 тонн йолча. ПланагІа 600 тонн кийчье езача 245 тонн бабуйт хьоар Іалашдаьд Малгобекски района боахамашца, хІаьта наьсархоша — 128 тонн, план цхьа эзар йолча.

«Экажевскийн» совхозе баьцца йолийн хьоар даккха йІалла дола а даьлаш. Массехьаьзна заявка сеша йоллаше а «Сельхозтехникан» объединене Сунженски специальнийн СМУ-е ремонт ца ярах совхоза АВМ-0,4 яха агрегат хІаьц я болх ца бел латт.

А. ГАНДАЛОЕВ,
юрта боахама министерстве экономист.

ДОАКЪАР—ДУККХАГІА

Гурахьа дийна ялат чуэндра цхьана дукха хьаььет механизатораша юкьарча хьайбашта дукхагІа доаькъар кийчьдара.

1975 шера 23 июнь тІаккочаш республикА ерригача колхозашкен совхозашкен 30,1 эзар тонн йол Іалашъьийй, из планагІа 17 процент я.

Дерригга ниьаш оарцаІгІаьлъа доаькъар кийчьелгІа сихлаь Іаьмуу Гудермесски районе — 20 процент, Надтеречни — 25 процент, Наурски — 23 процент.

ДІадахача кІира ерригача республике ялх эзар тонн мара доаькъар кийчьелгІа Грозненски, Малгобекски, Назрановски, Сунженски районашка.

Ерригача республике 36 процент мара сенаж еллаяц. Из тайпа доаькъар кийчьеча а тайп-тайпара да хьокхаьаш. Нагахь санна Малгобекски Урус-Мартановскин районашка йолийн долчох ахаьел дукхагІа кийчьаьлаьле, Сунженски районе 21 процент, Назрановски 27 процент мара ян.

Республика боахамашца баьцца йолийн хьоар 3,5 эзар тонн кийчьаьд, е планагІа 24 процент. Из мазьера доаькъар кийчьеча хьаьлха даьтт Грозненски, Малгобекски, Гудермесски, Сунженски районашка. ХІаьта Шелковской, Надтеречни, Назрановски, Ахчой-Мартановски районий боахамаш тІехьдуе.

ХІара фермана хІара дийнаьхьа дукхагІа доаькъар кийчьдар, баьцца дІайийначара а хинаьнна а хинаьнна йоа Іалашъьар, да дойташ ца йІаьнна, катохар, йолаш йолча ерригача торонех пайда эдин доаькъар кийчьдар юрта механизаторийн эггара хьалхара декхар да.

1975 ШЕРА 23 ИЮНЬ ТІАККОЧАШ ДОАКЪАР КИЙЧЬДАРАХ ЙОЛА СВОДКА

	йол	сенаж	баьний хьоар
		план проценташца	
Ахчой-Мартановски	12	44	18
Веденски	1	—	—
Грозненски	9	39	36
Гудермесски	20	159	35
Малгобекски	9	57	34
Надтеречни	25	21	14
Назрановски	7	27	12
Наурски	23	14	27
Ножай-Юртовски	6	16	—
Советски	—	—	—
Сунженски	6	21	30
Урус-Мартановски	26	61	27
Шелковски	32	10	26
Шелковской	29	35	12
Ерригача республике	17	36	24
1974 ш. 24 июнь тІаккочаш дар	16	68	21
Юрта боахама министерство	16	35	23
ну дакьзе колхозашка	16	26	19
«Салтопромо» трест	13	41	57
«Плодопромо» трест	21	27	18
«Пчиепромо» трест	8	—	—
«Чеченингушвино» объединени	39	барХІаьзза	—
«Консервплодоовоща» объединени	24	76	—

КЪАХЬЕГАМХОЙ ШУ ХОЗДАРА

Хьаьлхаьлчий баьнадаьрехи сомеки даараш ду хе. Республика Грозненски, Октябрьски, Ассийски, Самашкийски консервни заводашка хьаьхьачай мошача гороха хьаьхара тоннаш. Цуо совгІа, уж чатна даараш ду Грозненски района «Пригородный», Ахчой - Мартановски района «Ордженикидзевский», «Новосельский», Шалийски района «Южный» совхоза цехашка а.

— Уйх шера тха объединене предприятешка чакхдоахаргда 76 эзар тонн баьнадаьрашн 29 эзар тонн сомн. — йоах «Консервплодоовощ» яхача Ножай-ГІалгІайн производственно - совхозин объединене начальника заместитела Амхадов Сапара. — Соаькарчуа дукхха а дукхагІа хуа из. Сезонага дика кийчьеннай тха заводаш. Балха хьовзам хургбоаьшача тайпара тоаьй ешхаш оборудованийн, техникийн хувцамаш даьд дукхханаьхьа.

Нохч - ГІалгІайчен къаьхьегамхой шу хоздаь Іан объединене заводашка хьаеш йола консерваш, томаташ, сокаш, кхьдола даараш. Иштта уж кхоач Къаьлбаседа - Кавказа, Украина, Белоруусе, Урала, Сибаргіеси, Сахалина городашкен районашкен бахача нахага, иштта кхьчаьа а.

КПСС XXV-гІа съезда сийна йолча къаьхьегамн вахте а этта, консервни заводий колективаша лаьрХІаьр продукцена реализаци яра сезона план Октябрь цІей хьаІаьхха чалелхьа кхоачашъе.

Я. БУБНЕНКО.

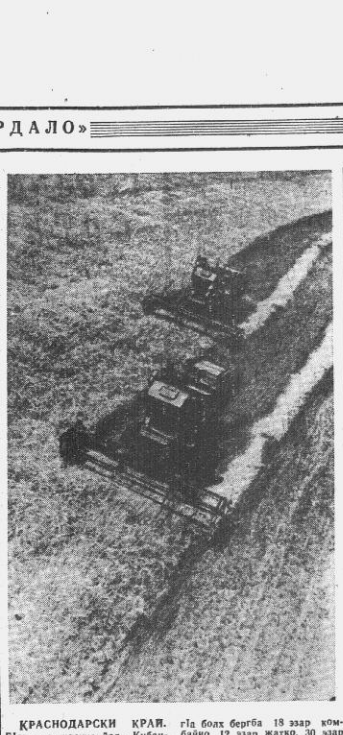

КРАСНОДАРСКИ КРАЙ. Біарг ма-кхоачча йола Кубански аре діаьлаьшца дошо форд санна теркаш латт ялат. Біаь эзар сагах лаьтта механизаторий эскар кийча да уьх шерара ялат чуэнца доллалаьа. Цар чуэнца деза шин міллион гаргІагІа гектара тІара ка йола. Кхаьшка шин сменагІа болх бергба 18 эзар комбайно, 12 эзар жатко, 30 эзар автомобило.

Краь къулбехьара районаш гурахьа йийна хинна мухх чуэнца доллаеннай.

СУРТА ТІА: мухх хьоькхан латт Абински районерча ХХІІ партсъезда цІерагІа колхозе.

Е. ШУЛЕПОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

КПСС XXV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

ПРОИЗВОДСТВА ЛУ ПАЙДА—ДУКХАГІА

Вай республике, ерригача вай мехка санна, шерра социалистически яьх доаржаьлй КПСС XXV съезд хьаеллачча деннаьа сийлешца иькьабаьхарг. Цу цІей сийна кхъьхегамаьа ледаьрийн.

Города партийнийн организацийн шийй балха итогаш ен я уьх деношка. Предприятейн организацийн производственийн фондех бинза пайда эцийтара оарцаІгІа боах цо кхъьхегамхой.

Завод е фабрика, станок, автомобиль е трактор, башийн кран, технологически установка, кхиьрашн производственийн фондаш хилар даьа кхаьбаьа промышленносте кхъьхегаш баьрша. ХІара шера кера-керда производственийн фондашн кхъьхоп вай, хьал а яь болх бе йолаЛойлийт керда предприятеш, цехаш, участкаш, мощносташ, автоматически линеш, мехкдаьлтташ мехкдаьлтахимеш кІинзаьра технологически установкаш.

КПСС ЦК пертега, советски хьалхьара даьча Къайкарал ГІа белгалдаьккха да кьинаре кхъьхегаьа советски хьалхьо йоккхий производственийн фондаш хьаьхоллаш хилар, хІаьта цар луш бола пайда тІа-тІа дукхагІа хила бецаш хилар а. Вай декхарийла да производственийн мощностех бинза пайда эца, зехьа йовш йола бедаьлн материаланаш кІезнйе, сихагІа хІинзаьра технологи производственийн кхъьхехьа, — аьлар Л. И. Брежнева Москверча Баумаьнки хоржамийн округе харжархошта хьалхашца ше кхамьаьл даьш.

Цхьаьа сона маьхера производственийн фондашца цхьа кепинг пайда бецш хилча вай республикерча производственийн мощностех шера луш бола пайда 11,3 миллион сом да. ХІаьта беррига мохх хьанйІаьна бола пайда да 3 миллиард сом да. Кепиех хьаьхул миллиарлаш. Уж хьаьхоллаш станоеех, машинех бинза пайда эцачар, оборудованийн болх ца бен сеца на латтийтачар, сика керда мощносташ болх бе йолайолийтачар.

Фу я производственийн мощносташ? Фондоотдача лаьхьара хІинца доаттабе беза кхоьсам? Мел лоарХІам болаш я уж производства эффективность лаьхьара?

Хоша ма хиллара предприятей фондаш екьалу шин даьхьа: керттерен оборотташ.

Керттера яраш — производственийн эдпеш, сооруженеш, машинаш, оборудованийн, передаточний транспортнийн средташ, производственийн болха тІа даьхьа мел лоаьаьш кийча продукци хьешш хьа мел яраш. Царна амортизаци яра дола даьхьа промышленносте 7 процент да. Продукци кийч а еш шоашца діаболха нах 14 шера метта оттабу цар.

Оборотийн фондаш — бедал, материалаш, доагор, тара, иштта кийчьв ялаяа йола продукци, ахфаборикаташ.

Советски Іаьлал эттача шерашка керттера производственийн фондаш 24-ца дегІаенай, тахан уж я цхьа триллионн 165 миллиарди сома маьха. Цар торо хулийт хІара дийнаьхьа шин миллиард сома маьха продукции арахеца.

Керда фондаш дегІаулаш латт Нохч-ГІалгІайчене а. Уьх пятилетка чахкйоалача хана промышленносте хІара болх бечеа сита даьрХІаьа 10 эзар сома маьхага кхоачаш хургьа керттера фондаш, хІаьта хургьа боахаме 6 эзар гаргга сома маьха хургьа.

Из бахьан долаш мехкдаьтта чакхдоахарашца арахеца продукци 13 процент дукхагІа хийнай, машинашъьараша арахеца — 40,7 процент, тракторийн прицепаш — 38,5 процент, электрографически машинаш 1,5-зза, швейни изделеш, 2,2-зза, доаькхаш долх дулх — 11,4 процент, колбасийн изделеш 14 процент, дулхлаььта — 16,4 процент, кондитерийн изделеш 10,9 процент.

КПСС XXIV съезда решенеш тІа белгалдаьккха да керттера фондаша луш бола пайда общественийн производства экономически эффективность лаьхьара бола керттера лоСтам хилар. Из иштта хилар кхетаьлар городерча дукхача предприятеша. Цар тІагІерйта кьоьсам лоаттабу арахеца продукци дукхагІа, дикагІа, діадолар кІезнагІа хилийтара, доаьцца хана кхаьреьзаьо оборудованийн, хилданза лаьхьаьо луш сменности коэффициент. СССР 50 шу дизаьра цІерагІа Грозненски химически комбината химийкаьа производственийн процесстаьа интенсификацийн яраХ, цехаьта реконструкцийн яраХ, оборудованийн модернизацийн яраХ пятилетка дІаьа шера фондоотдача 8.7 процент лаьхьийй, арахеца валови продукци 26,5 процент дукхагІа хилийтай, из дикка дукхагІа хуа контрольнийн цифрех дийрзъа хиннаьчл.

«Октябрьнеф» НГДУ партkома дийм оарцаІгІоах цехойн партийнийн организацеш, беррига боаьлхой хилданза кхъьхегама оьсарле лаьхьара, дІабоаьа кхъьхегам лоабара, материальнийн ресурсехи производственийн фондехи бинза пайда эцара.

Районийн инженерно - технологически службашка организационийн - техникийн мероприятейн эффективность лаьхьара дола деннаьн дийнаьа коммунистаьа шоай собраниеьхьа. Иштта дешаьн кьестаьарах вІаштІехьлоаьл болх бечеа екхаьжнех бинзагІа пайда эца. Цу хІинзаьхьаьа торо хилийтай ер шу доладелча денА керттера производственийн фондаш 40 процентн реализаци ю продукци 2,7-зза дукхагІа хилийта, хІаьта цхьаьа сона маьхерча керттера фондашта дІаьлаьрхІаьа арахеца продукци 1,8-зза дукхагІа хилийта. Кхъьхегама оьсарле цу шерашка 2,9-зза лаьхьаьнай.

Социалистически яьхь кергкерда формаш юкьеьхьларца «Чечингушгрэпрос» объединене коллективо тоаьлаьл производственийн фондех пайда эцилтахан уж я цхьа триллионн 165 миллиардн сома маьха. Цар торо хулийт хІара дийнаьхьа шин миллиард сома маьха продукции арахеца.

Керда фондаш дегІаулаш латт Нохч-ГІалгІайчене а. Уьх пятилетка чахкйоалача хана промышленносте хІара болх бечеа сита даьрХІаьа 10 эзар сома маьхага кхоачаш хургьа керттера фондаш, хІаьта хургьа боахаме 6 эзар гаргга сома маьха хургьа.

Из бахьан долаш мехкдаьтта чакхдоахарашца арахеца продукци 13 процент дукхагІа хийнай, машинашъьараша арахеца — 40,7 процент, тракторийн прицепаш — 38,5 процент, электрографически машинаш 1,5-зза, швейни изделеш, 2,2-зза, доаькхаш долх дулх — 11,4 процент, колбасийн изделеш 14 процент, дулхлаььта — 16,4 процент, кондитерийн изделеш 10,9 процент.

КПСС XXIV съезда решенеш тІа белгалдаьккха да керттера фондаша луш бола пайда общественийн производства экономически эффективность лаьхьара бола керттера лоСтам хилар. Из иштта хилар кхетаьлар городерча дукхача предприятеша. Цар тІагІерйта кьоьсам лоаттабу арахеца продукци дукхагІа, дикагІа, діадолар кІезнагІа хилийтара, доаьцца хана кхаьреьзаьо оборудованийн, хилданза лаьхьаьо луш сменности коэффициент. СССР 50 шу дизаьра цІерагІа Грозненски химически комбината химийкаьа производственийн процесстаьа интенсификацийн яраХ, цехаьта реконструкцийн яраХ, оборудованийн модернизацийн яраХ пятилетка дІаьа шера фондоотдача 8.7 процент лаьхьийй, арахеца валови продукци 26,5 процент дукхагІа хилийтай, из дикка дукхагІа хуа контрольнийн цифрех дийрзъа хиннаьчл.

«Октябрьнеф» НГДУ партkома дийм оарцаІгІоах цехойн партийнийн организацеш, беррига боаьлхой хилданза кхъьхегама оьсарле лаьхьара, дІабоаьа кхъьхегам лоабара, материальнийн ресурсехи производственийн фондехи бинза пайда эцара.

Районийн инженерно - технологически службашка организационийн - техникийн мероприятейн эффективность лаьхьара бола деннаьн дийнаьа коммунистаьа шоай собраниеьхьа. Иштта дешаьн кьестаьарах вІаштІехьлоаьл болх бечеа екхаьжнех бинзагІа пайда эца. Цу хІинзаьхьаьа торо хилийтай ер шу доладелча денА керттера производственийн фондаш 40 процентн реализаци ю продукци 2,7-зза дукхагІа хилийта, хІаьта цхьаьа сона маьхерча керттера фондашта дІаьлаьрхІаьа арахеца продукци 1,8-зза дукхагІа хилийта. Кхъьхегама оьсарле цу шерашка 2,9-зза лаьхьаьнай.

Социалистически яьхь кергкерда формаш юкьеьхьларца «Чечингушгрэпрос» объединене коллективо тоаьлаьл производственийн фондех пайда эцилтва эффективность лаьхьара доаьхІаме резерв хилар. Нагахьа ерригача предприятеша процентагІа болх бен кхача фондоотдача 15—20 процент хургхилар хьаьхехьад экономисташа ярча чото. ХІара дегІаенаьа фондоотдача цхьаьа процентто торо хулийт яй республике арахеца продукци 11,3 миллион сома маьха дукхагІа хилийта.

Ший ханнаьхьен аьззан мощносташ кара ца ерзаьр Іаткъ цунца бувзам болча кхьча предприятей балха тІа а, хІаьна аьчча йоай арсІагІа цар а торо хилаш шоай мощностех бинза пайда эца, кхоачаш яц планаш, паччаьлаьхенна эеаш ду.

Вай предприятешка дуккха машинаш оборудованийн латт болх ца бен бедал, комплектуюцца изделеш, эцаш бола оьсаткха ца тилар, бахьан долаш. Кьаьстта керда продукци арахенача тоьаьш хилаш квалифицированийн кадраш, из дувзаделна да дукха боаллой договорах болх бе йІаьхьаш хиларгІа. Города машинашъьера предприятешка ухь бахьаьнаш пийсаьлаьрах 15 процент стаьпочи парк болх ца бен я. Из да бІаргчча шера «Автоспецоборудование» яха опытно - экспериментальни завод болх ца бен латтара пийсеа. Уж сашна ГІулакхаш пийсаьлаьрах хуьх шера потребителашца дІа ца кхоачаш йисай чакхдаьккха мехкдаьлта, болатта дукха продукци, 600 тонн мехкдаьлта аппаратура, 74 пасос, 2300 тонн кІир, 23 тонн пахчаш, 880 эзар кирпичш, 1300 тонн аьшкетона конструкцийн изделеш.

Из мегаргдолаш ГІулакх лац цхьаьолча предприятешка къьхегаьнен производственийн дисциплина лоха хиларах керттерча фонде хьаьолаьа пайда лоХлуш латтилга, цунца цхьана общественийн производства эффективность а лоХлуш латтилга.

Дукха балха ха йоаю «Красный молот», «Автоспецоборудование» заводеш, №№ 1, 2 йолча ГІишлоп материалийн комбинатаьа, Грозненски октябрьски консервни заводаьа Діаьлаьа чера города промышленнийн предприятешка эсхьа йоаьнь балха ха 190 эзар сога-ди ІІлар, ну даьхьа проГулаш еш йоаьнр 30 эзар сагатда а долаш. Из бахьаьу долаш лаьхьара таРлуш хинна 9 процент къьхегама оьсарле лаьхьа ца луш йисай, хІаьта цун хІара процентто торо хулийт 1,3 миллион сома маьха продукци арахеца.

Лаьхе белгалдаьккха кхоачамбоаьнарш ДІаьлаьхара цІенхашта кьоьсам а лоаттабеш хІара предприятеш, организацие коллективо декхарийла я производственийн фондех пайда эцара бола дукккха хана лаьрХІа план оттае а из чакхъьккхьа.

В. ТУЧИН,
КПСС Грозненски горкома промышленно - транспортни отдела заведующе.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ГIАЙБАНА КIАЛА ЙОАЛЛА ТЕПЧА

БIарга белла пIелг ца гуча баьдеча бийсанна тепча йоал, цунна IехьхьаI шозлагIа, кхаьгIа. ДегIаьнарг вуьзам болдеш IIогIа доал кхийтачуьнга, Сакъийла латташ сатем эгIе секундаш йоал, цуьнгахь IехьагIа цхьанахь гаьнна дIайоаллий, тарг ме кхоаг «Йоаллу сегга кIана боаттIайе санна чIогIа IехьагIа полийнийскийн машина сиреналь». Иштта дIадоаллу «Люси Джексонна дийIаьна. Зоаллаца гергахь США-ца эчаьмекх доаг документальнийн телевизионнийн фильм.

Сихьенна гергаца кийчуьнг я Америка. Тахьаьрча дийнахьа частнийн нахага я тайп-тайпара системаш калийбаьнн йоаг 40 миллион воохIаца йоалла тепча. Доала гергаца ваьлла хала а даьн, 50 штатах 42 штате хьметтел сар малаш хьаьтта доаг, улостоверенн а эзаш — IаьдалIаш сагота даьн Iоажаа ахьа товар хьанна гIийчуьнга дIа. Джорджийн ягача штате белгалъь моттигагIе я, полицн тIехьа а йоаш ведда водача хулямхоно ше воддашьца я новкъьара воохIаца йоалла тепча нийца аийна тIаккуьш боагIаранна ца биззаче тIема Iехочамца духьала этта а.

Iохьена а пунах бIе хуо аьчча, хIара 27 минут массаца йоал доаллаца гергаца сег вуо США. Цхьаьн дийнахьа боабийаш 53 сагага, хIаьта шера 20 эзаш сагага дIакхоаг. ТIема сюдка дагайохийтаьш йоаг чIе цийнаш — доккхаг деш ноаг гергаца лелаьдара бокъо бахьан долаш американашца цIена текха ссакх.

Телевизионнийн экрана тIа гучаделлеI ткъ боберийн гIоннаш. «Вай нийкъийнашца замалаьхьа цах боабер хуо аьхьан нийсо оамдашца йоаш хилаца гергвоаллаш хIама даь. Лакъ тIа каьг - каста пIелг тобабу ошк «IогIаллаца» доалуа бера кулго а». — хьаькхийкаьу диктора. Масала, 15 шу даьнна вIамира саг. Дуьхьашца тепча ше еллай-по 9 шу мара доалаца ше воалуа хана. ХIаьта хIинца а ше вийца маселлаг сег ма. ХIаьта ца йийцаьнна? — Лакъ тIа а пIелг тобабеча хана дерригача дуьнен да со воалш санна хет соно. «КхIы тайна а хуо бальдаш. Е а, е а, е дийна а даьга да доагIача 17 шу даьнна негро йоах: «Ахча даккха кхы тайна хьаьнхьа торо йоаш ваш со».

Дуьхьачарг кхерашийду гергаца. Бийса кхаьча хана наIарах хIама тохар кхераш. Фармацевта, пIимхара бIарахьежача кхонахьо, доднъаьм бIу полийца. Саьхьат хьалхагIа ехк Iочахьхьийтай цоденна тIехьашкьаьхьа тIара а хеза. «Сатоходалгаьнгар ковра, уьхх тIехььарча яьлх кIирачIа диаззаш яйхай аптека». Автобус лехкаш вар. Плаша кас хьалдагIаш да вуо — ас бийса хьаьнжча тIехьагIа шIааха ведаш хуо хуо цун балхара. Вондийгаш а тесташ парке йоалла хьаьнозагIа кхоьна да. Тхьайса хьалха бера йалла — «Винчестер». Будкаш бохкаш цун сесаг тIекалгаьг доаллаца цIагIа IобувIи. ХIаранг гIайбана хIал - тепча йоалл.

Американийн вахара образо XX бIаьшеренг юха малха йьхьаI Малхбузе каравезаьлх аьхха хийаш. Доала терг дохкаьхьа тика пIалаькана хьалхаьнна ха яха саг латт. 75 шу даьннаца цунна. «Тепчах хIет» — цхьаьнкьа из на хьаьчча хьы а чIогIаьгIа. Iет соно. Лог, тохалу са хьаьнна тIагIийна та вовзаьш воаьлаца саг гергахьовашт латташ хьаьчча». Йоккха саг — кхоьнтIаьс латт цIерг тIех ха йийцаьй цун. Шаккха а терг бе деалла ян ца. Цхьабаьхьа пIалаьхча кIирачIа цун хьаьна йоа пхьа сесаг йийн квартира наIIарг меттаьлца цхьаьттаьна тепча теха йийнай. Цуьхьаьнна дерг дийна Iадуьг! ваьтика чу латтаьюн беча хьехамгIа: ер ца хьайна, дикагIа я хьонз — из — из йийнаIа я тIаьрьюьке Iохпаеллойлаш а я, цу тIа я маьхьа а ца еса — 30 доллар марг даккхаш. ТешкI аьнна хьалийнзе я мехкарца тирашI. Экрана тIа да 4—5 шу даьнна беташ. ШIарташ тешаеш топаш етт шер хьаьжоргашта. Терга леладе Iомаде деза бераш, йоах дас.

Цхьабаьхьа терг даьо даьнна кIалхара валаш цIагIа, дуьхьагIойла хана бала бу цо. Деза хьалхоштe юкъе моллагIийн пайдана доапаьйе хIаманна тIехььюьсьсам бахьна, саг вуьш чакхбоаг из. 12 шу даьннача йийнго шийн даийнаа — доагIа доахьаш ца хиннаш, цуьхьа цо ийнго хийтаеш из, Шийна тесна веннаа 9 шу даьнна хIаьжк—ннае морожен эшийтаеш. 1974 шера йоаг шIенюьжье веннаа 36 эзар американеш, цIагIа хиннаьн халахетар бахьан долаш.

Терг тIа-тIа дуьхьагIа Iоьшш латт. ЛийрIIина гучаделлинаш, хIара шера рынке йоккха 2,5 миллион тепча яьхьаш хилар. Iоажаа йоккхара-ваьра бизнеса хIама тIа-тIа дуьхьагIа тоалуш доагIа. Шера 500 миллион доллар — иштта я гергаца мах бесрийн товарооборот. Цунах гучайоал терг дохьхийтаеш. Iохьойийта конгресса ца могаш хилара кIайле. 1968 шера закон ара а даьккха доаал дехьана тIаккуьхьа цхьайоаца даьрга тепчаш ца йохиййна гIортаьна а хилаьнгар. Цуьг тIехьагIа кхайдаГIа доаха терг кхы а дуьхьагIа хилар. 14 шу мара даьлаца воаьла нах баббийлаца хIамигIа ца сатага хаьттаьл. — Мел ца йийцаьр хьона эгIара хьалха тепча эцара, «15 минут», жоп деннаа по.

Къаман гергаца ассоциаци — терг дохьхийта моллагIийн,тайпара гIийрга а, хьаьрзо гIеттар доаллаьр дуьхьа, цхьаьн дерригача нийсе пайда эшийн доаг. Iийнтельиш пийсех наI. Цун вийзаш телевизорийн гIа дуьхьа юьш пригIаьнн пийцийн, IагIа тоа хилар, цо яхачох, — американца белхоткъан лаккъбара средство. «ХIаьта хатарашн кIеанагIа хилийта безам бале, терг мишта леладе даьга дикагIа хьаьхьа деза.

Лоаацца аьчча, «йоккха тIирх хиннай Америкаьх. Бокъонца иштта цIи енийй. Iу фильмашца цун автоваша. Юьга а экрана тIа доаа цIий, пхоьрчица цIаьрал даьхьа хенаш, боабаьла наьхьа декъийй. Нах хаьдаьна бозаьн даьтIа, Фильм хьоькъаш латтаьна юьга хьа а массеьх американнийн веннаа доала терг кхийтта.

Н. СЕТУНСКИЙ,
ТАСС корреспондент.

Нью-Йорк.

ЗИЗА ТОХАШ ЛАТТ КАЗАНЛЫКСКИ РОЗАНА

«Роза чIунда» ха хьатIаьгIийтай Болгаре. Кхоьхьалий хьоотт из гергара IIийнийна, цунна дийнахьа ца, дIоаахьеннаьчча — хана маьхьара доаа. Казанлыкски розо нака тех кхиметтел гIорьаьна французийн-дуьсьсийн. Цо ца чилна хьаьже йийн йоаашш доаа, мах баь, варговаьшш дика шийн даьхьта.

Цо зиза доаьхьчча хана сов хоаала воахеелн йоала хьаьжлатт Розовн атагIенс, Соротоин Кировоин, Калофеоин а Казанлык — я яьхча гIорогIа тIа, «розрвн» цIерагн а йоаш йоала Розвно, Розово, Розинеш яьхача юрташ тIа.

— Кхы бIаь сийна шу да казанлыкски роза Болгаре кхеду, — яьхаш дуьхьа розо, эфиродаьхтаьй, молхий культурад дешаьшта йоала Института дерегIоьрг профессора Васил Стайкова. — Персера "деиад тха мехка даьхта доаха розо, цхьаьна хьалхеьра гергаца дика ЙоаллаI корадаьлд цунна — уьхх хана 20—22 градус йIоьвхала температура латт атагIа, хIара дешна шозза хIама дедIаьдаьна мета, бекъате доагIа дедIх. Даьхта, из Iалама тамаш, цхьаьна тIаьдам Iовш хьаьIоь зама тхьаьворгIашца: хIара зиза 20 кIорам да, 1,200 зиза цхьа грамм даьхта ду, хIара гергара тIаьча зиьзех кхо тоин гергга кIорагаш доаллаI. IIаьта дегоьна а царез доаьгIа кхIр килограмм даьхта мара даьдI. IIаьта а, малагIа даьхта да ала Iа! ЭгIара тIехьагIа даьна — тохмагIийн хьаьдикъийн. Цу даьхтах бIаь соийгIаш я хуо хозаьча зиза хьаьж хIама я боагIа цо чура. Доаьр грамм эшийн даьхта а розах даьккхача даьхта грамм. Дуьхьа соийгIаш эшийн даьхта питтаг да цун мах дуьнен хьаьжийта хьоькъача доаьнг...

Казанлыкски роза болгарийн дуьхьа хинна ца IеIи, кьаман дегаонийе а я. Цхьаьнна а фашизм тIехьаьнн шесоьнна сийтийнески дуйнен деш хиннача «НГ Фарбенийндустрие» яьхача германийн хIимийчески концерно тIаьдожаьвазо розий хьаьжийн дикьаьнь. Правительства кьаметел «премеш» а тийннай воаьш хьаьоодаьнарь. Болгарийн фашизмаьгI мукьаьвоккъаьчь — доаьдаш хиннаь гектар мара йиса хиннийн дIадеГIаьча казанлыкски розах.

ТIом чакхбаьнначуьнга тIехьагIа ца я дIаьхьй болгарийн розе цIи. XIинз роза тIедоала кхаьш кхо ваьр гектар сонгIа а тIехьо шеьрьюрдоаш. Цунах хьаьлхьа сонгIаца меттел хьаьттаьд кердаьлаьш — розийн Института IаIмахоьш хьаьлаь «свеженн» пискрин». Цаьр 30—40 процент дуьхьагIа да хIама даьш. Хийца болх беш я роза, дикинца, мета, эфирин даьхьташ доаха кьхьдоа зиьзаш кхеьрг мосесах специализированийн доахам шийна чубоагIаш доа «Болгарийн розе» яьха дагчаьхьаьлкен предприятия. Цу дерригача хIамаш Болгарера бийш хилийтаьй тIехдика роза даьхта даккхаьнн экспорте кхаьлийтарна дуьнен тIа хьаьжара моттийн яьхха а хIама даьхта ца. Iаьрда из хIама лаванда кхедаьра Францеегга дьхьара моттийн хьаьжеца а.

Юьга оттаьд кьаьмаьн роза IIеII Укъ мера гергга Карлове хилар из, Геттара Гьйрийна юьгташкарен городашкарен зиьзй кхаьш лелаьду бIаьрш хьаьдагийн гIулелан Розоаз ваьгIа, эдарашь хьаьийй даьькъар роза кхедеьвалдьаьхьа бIаьшен хоза IIеII дездеча даьхьа лаьдеш.

Кьаьмаьн костюмашц а ювтаьш болча мехкарашен кагийча пахеи массаза я саина доахаьш иллеш а доаьнн розой боча IIоаьвзаьн гуьлIийн стийхьа хьаьшашта ух дIатIадоассадар дуьхьа. Мессеьх сахьат даьккхаьр сакьвердаьл, иллеш доахаьш, хьалхарен деш, кагийн хоза сакьвердаьмаьш гойтаьш. ХIаьта из ца уьлI йоаккхача хана цIаьккха а IIа на йоалаьш казанлыкски розе хоза аьтагIа. Б. ЛЕСИК,
(АПН).

София.

ГIРОЗНЕНЦАШТА ЕЗАЕЛАР СПЕКТАКЛЬ

А. С. Пушкийн цIерагIа Магнитогорскийн драматическийн театро Iоррвашна цIи хезача испанийн драматурга Лоне де Вега «Гоньа сезаьлийтаьр ягаьчча» комедеч йоаг спектакль оттаьйн белгалдаьшца дика хIама дIа (оттаьйн В. Гольштейн).

Вай таханарча эламна гергадоаллаьш дIаьккхача хаьнна классика нийсьйн наггахь мара кхоаг1а ца доаллача гIулаьккех цаI да. Из дуьненнаI магнитогорскийца Бакъаьл, белгалдаьккха деза. «Гоньа сезаьлийтаьр» Лоне де Вега эгIара дикагIа йоаг йоалча произведенеш чулоацам кIоаьрга ца байзаьч. Из белгалдаьш цIкъ дIаьо бахьа тIехьаьйийнаьна кеттеьна уж дуьхьаьнеш даьхьIа бахьан долаш толхалаьш гIулаькх. Цу тайпарча безамах йоаг схематически комедена гаьга латт Гоньа сезаьлийтаьр яьха тIехьаьш. Цу тIа кеттеьна саг кьонз, хьаьжьаьл йоаг, вахарца безам йоаг йоI Рениса я. Цо гоньа кIийнеьш ца шийна дуьхьа бовашта, шийн дийна везаьча эламгIаьча сагага Люсиндоаг сонга йоаг Эрнандой йоаг ваьнжьаьр. Шийн гIулаькх IIаьдоаьнн цо эгIара шийн аьттув боаьдача хаьг — Люсиндоца кхийо-ла йоI-елаьсийца хана. Люсиндой дашца кампатанца Бернардоца цо ше шийн йоIа екиIа яьшаттьежьаьжца йоалаьр из — Люсиндоца хIама хиннаьн ваьна хетаьлу. Бетта ха а йийца. IIаьдоалаьр из гIулаькх. Цу хана шийн хIама яьшаттьежьаьжца лелаьI цийнг ме хьаьжийн цунна. Цунгахь ваьнна йоаг йийнаьна. Цунгахь хьалхаьца сага дог IIоттадоеш бола безам мах хьаьжа ба.

IIе де лаьттаьн кхоачашца фиинагIа де а хIама я Рениса. Цо ца ца цийнаьна йийнаьна йоаг ваьнна Iовдалча тепнамах. Цу Рениса дог доахийгон гергга чоалхаьне эттача иштогаеш доахIо цу пьеса произведенийн. Цунгахь пьеса цхьаьн хIамаьна тIаьрзаьнаьн, динамичнийн, кертера хаьаьхтеш йоаш оттаьйн я.

Магнитогорскийн спектакль хьаьжа дог доагIаьн, эгIелаша сагаг деригIоа воодеш ца читтаеш я. Кхиметтел ахтевеш сцена тIа боалаш боаьхьа гIа я сага велавала дог оттаьдоалаьнн спектакльца айхьа бувзам боаьнн ба. Цу хьаьжьаьга эгIара дикагIа аьттув боаьлаш доаа Люсиндой сонга воаьна Эрнандой ловта новкъаьр актер С. П. Юдин. Ма-даьрда вийца, спектакль дIаьхьо из ва. Зритела эгIара чIоагIагIа теркам тIаьбохийтаьш да Эрнандой ловта. Ца С. П. Юдин сцена тIа яьхочашдеш доаа гIулаьккаш. Комеле сюжет говза доьзаьнна гIо ду пьеса хIинзарна эламгIаьчарна. Спектакльца тIаьерзаьро, вешта аьлча, кхамаьла юкъе хIинзаьна деш доаладеш ваьлаьно.

Шийн йоIа веззаш вола IIамигIа саг ва мотташ Ренисей нийнас Белисас кхамаьл ду Люсиндой слугаца Эрнандоца. Белисей ворхаьш тIаьбетIа бола. Цо белгоаьжу Рениса — Люсиндоен юкъера безам. Цо дагайохийт А. Эфроса «Ромеоа Джульеттеи» яьхча — воаьзаш йоаг постановка тIара балкоца тIа хинна сцена.

Шийн йоIаца безам кхъвсаьн йоаг жерочун образ кхачкатуони лохьаьра, хетаргаьхь, спектакльца «автоваьш гIийнгIаьг комедеца шоай бола тIаьнарна белам хьаьохка. Бакъаьл из чIоагIа хьежа де дешин хIама да, комеле тIа вуьнз саг: Iовдаьдоаьчча хьаьгIа ца е а дешин. Из гIалат да. ХIаьта а спектакль бIаьчча хьаьйийна, из баьнна холуш даьг. Из оригиналийн дика юьзаьнна, хьаьжашца ца хьаьвердам эцалуш, ве-аьвала дог оттийаш оттаьйн спектакль я.

Бесонта аьтистан тайжан профессионалийн говзал доькъа йоаьдаш йоаг. Гроозненца эрнеташта хуьха елешийй «Говза сезаьлийтаьр» яьха спектакль. Иштта йоаг гIалаьдо кхи я дикагIа ловза дог чрааттаьдергаьна. Магнитогорскийца — аьтийй.

Р. ЭСЕНБАЕВА,
Нохч - ГIалгIай паччахьалькъен университета йоккхагIа йола преподаватель.

ХАЛКЪА БАГАХБУВЦАМЦАРА

ЦАГЕНА ДАРБА

Дилла а ший маьнна бинт товш хиннабан цхьаьн сесагI. Маьра дика а во а доаг дьалча. Кеаьнг кхоьг йоаг оаьлин хиннаьн. ХIаьта мара сана аьлча-м, бIаьнна доь доаллаш хиннаьн. Иштта дешо доаг доаккхаьн, кастта гергга аьхьаьа бинтбаьнаб уж.

— Сенах баьлаш вай из хьовсаьг? — аьнна, мара хьаьтта, баьььн дитаьоагIаьн дешна хьовсам кхы а хIоаьрзаьгIийн хиннаб.

— Хьо ва-кх, кьаьнна, хIаьта а соцаьгIоаьнна, цхьаьнна, хIама а тоам хьоьгIаьнна, цхьаьнна — доаьдаш хиннаб сесагI.

— Хьо да-кх, дийнн сийтIа, — яьхаш тIехьашка воаьлаш хиннаьнаьн мар.

— Ма воаьдаьнна а доаьгIаьнна а дIаьхьаш хиннаьн пар гIаьрш, доаьлаьхой а сатем байлаб.

Цагенн волча гIо яьлаьа хьо, цо хьехь мегаш хьона шун барт ловзаьнна а доаьгIаьнна — аьнна сесагIаца цхьаьн чIийашьа доаьлаьхочо.

Полденна шоллагIа дешна Цагенн волча я яьха, гIулаькх ше-м-дарца IIаьлийла сесагI.

— Мегаьа? — аьнна Цагенна, — дика дарба хьоьча хьожаьрга со хьона. Аз яьхо Iа яьхочашдой, кастта бинт товрца шун. Укъ кхаьйта я ну цхьаьн ешаьнна мехкарн сена сабана молха лургьа аз хьона. Мар хьаьйе ле ма воаьвеаьлинг, уьхх пурьа цхьаьна кьоьнг беогIа Iа. IIаьта из ешаьнна мехкарн хьаьйе баьгI лоаттеьстьа Iа! Ду хьаьнаьна мала а ма малалаьх е Iо а ма хьийтаьлаьх.

Цу гIулаькх чIоагIа вьаьа хьана, Цагенна бархал а аьнна, ший кхаьйг а ийца цIаьгIа дIаьчховаьлаьшш, цунна ле воаьдаьнна мар.

— Мича дез хьо? Даа хIама а хIама дан?

Цунна дуьхьал хIама а ма ешаьш, шоьшта дIа а йийца, — аьнна Цагенна сийна молхах кьург баьб сесагI. XIаьта сесага шийна дуьхьал хIама ца ладаьхьеш цо а ваьнна, тайнаьш ваьр. Иох соо гIаьнна сесга хIама хIама кийчеьг эттай сесагI. Хьаьта соо сихьлаьрах бена нийкьна Iокьнин Iойжаьлий до. Из бахьан долаш юьга а ле воаьлаьнна мар.

— Шин кхаг юьжмаччаьнна дьаьнна хьа?

Цо дуьнцо шийна хьаьгIа мо новкъа даьле а. Ийийнийн ма а Цагенна ешаьнна «молхах» кьург баьб сесагI. Кастта юьга а тийнав мар.

Цу хана деш, Цагенна ма-ладаьра, мар ле воаьлеьна, сесага молхах кьург беш тийнаб. Йоаг соацан хиннаьн. Цу тайнара кастта барт тайнаб цар чIоагIа пешьаьнийй сесаг Цагенна шийна ешаьнна молхах дьаьнна дарбах. Лехьалоцца а дийнаьн цо из.

Оаш а дуьнцалаш! Мара е сесга. цаьех дьаьнх ньаьшне каст-каста де деаьш да шоаьна из.

ВИЗЗА САГ

Ший воI а ийца, новкъа вьаьнна хиннан Цагенн.

— ВоI, ший кхаоалаш вайна?

— Аьнна Цагенна Iеанна шоьшта дуьхьа ваьзаьн а баьлаьхьа.

— Аз мишта оллаьрбба на? — хьаьтта воIо.

Дуьхьа ха яьалаьхьа Цагенна юьга а аьнна:

— ВоI, ницкъ лоаьдеб вайна?

— Аз мишта лоаьйеьрбба хьо на? — дьаьнна Iаьвазаьзв воI.

ХIаьта мо цIаьккха а юьга а сеца, Цагенна аьнна:

— ВоI, тIаха говр ма сона!

— Аз мичвна яьх хьона из?

— Аьнна хьо а ешаьнна воIо. Цунна ладаьхьа воIо. Цаьккха шеьгIийн юьга а вийзаьнна.

— XIаьна дийнзаьр цу юьга, ницкъ хилаьзаьрий шун? — хьаьтта вийй сесагI.

— Дьаьра, сесаг, тувлаьеннаьр мотт сона из вай да! — аьнна воIо.

— Ду дьаьл цIа, тIаьна ях Iа из ишта? — хьаьтта сесагI.

— Эрий аьра гIоллаьа тхо долаш ший кхаолла вайна йоах, тIаьккха — ницкъ лоаьдеб йоах, юьхьена тIаьа гIо а йоах. А ца ешаьна, мишта лургда цунна уьсл деаьр?

— Ишта из дала-м, ва а вай хьа да IIаьшIеьхьа — аьнна сесагI. Из IIаьеаьа Цагенна.

— ВоI, из мо йоаа сесаг Iа кхоаде, аз сай воI доаьхьаьнг ваьнна хIоI, — аьнна, дIатохаьвенна IIаьена ший воIа кеаьнна. Цунна ладаьхьа.

Хьаьхха мо ший дьаьна новкъа вала кийчеьнна хана ший ешаьнна даганаьнна воI. Лаьс ший кхаоалаш яьаьн ший-кхаьн а, ницкъ лоаьдеб яьхалгг а, говр йоаьле дийнаьнна а дIаьийнаьн нуьклаьрг.

Лагеергна вазаьре боккха моттийн дIаьоаьц саloIаш барш патриотийческийн клеттам лаьккбара чакхдоахача, тIулаьхьаьца. Дешархой дегашка цIаьккха йийцарийоашш лер юьгаш дика чакхдоьхьар уьхаьа. Дай-мехка Сийлаьх-боккъача тIема ветеранашца вIашагIкъетара сийна лотаьнь йийн.

Гергга дика чакхььлгар лагере «ТIема шерашкара илья» яьха конкурс. Цига цьаьхьара моттийн яьхьаьр пионерийн кхаьлагIийн яьхлагIийн отрядашца.

Пионерийн ерриге отрядаш дуьхьаьчча хана кийчуьнг хилар 22-ца ноне Дай-мехка тIем тIа байнаьрш дагаьлаьра ди чакхдаьккха. Лотаьнь фаьелаш р йоаьлаш тIем тIа байнаьрийн даьтIийна даьнтийнн долчи баьхь хиндар пионерашц, цунна улув эшаьнна деккар, тIем тIа даьхьа лоаьцаш хиннаьрашца вIашагIкъхийна хилар.

XIаьнаьлехьа Орджоникидзе йоаьца яьа экскурсийца хиннай лагерера ерриге пионерий отряаш. Цо гIо ду бергашта вежарашца йоаьца Кьийлбаседа-XIирийн столица — города Орджоникидзе — историческийн моттийнан йоаьзилга, лоаьнаьца экскурсийн слга, спортийнн а художественийн самодеятельностийца а яьхьаш чакхйоахьгIа, кхы дуьккхадаьрашц.

Лагеергна вазаьре боккха моттийн дIаьоаьц саloIаш барш патриотийческийн клеттам лаьккбара чакхдоахача, тIулаьхьаьца. Дешархой дегашка цIаьккха йийцарийоашш лер юьгаш дика чакхдоьхьар уьхаьа. Дай-мехка Сийлаьх-боккъача тIема ветеранашца вIашагIкъетара сийна лотаьнь йийн.

Гергга дика чакхььлгар лагере «ТIема шерашкара илья» яьха конкурс. Цига цьаьхьара моттийн яьхьаьр пионерийн кхаьлагIийн яьхлагIийн отрядашца.

Пионерийн ерриге отрядаш дуьхьаьчча хана кийчуьнг хилар 22-ца ноне Дай-мехка тIем тIа байнаьрш дагаьлаьра ди чакхдаьккха. Лотаьнь фаьелаш р йоаьлаш тIем тIа байнаьрийн даьтIийна даьнтийнн долчи баьхь хиндар пионерашц, цунна улув эшаьнна деккар, тIем тIа даьхьа лоаьцаш хиннаьрашца вIашагIкъхийна хилар.

XIаьнаьлехьа Орджоникидзе йоаьца яьа экскурсийца хиннай лагеера ерриге пионерий отряаш. Цо гIо ду бергашта вежарашца йоаьца Кьийлбаседа-XIирийн республикийн историй, вахар довзаьнна СССР кийчоьг «Локомотив» яьха стадионера ворхаьнна. Пионеьлаьна — кьерадаьрашц, передовой программаьш.

II ПРОГРАММА

17.30 — «ЦIаьнаьлаьнна яьа доькъаьнна» фильм. 17.35 — «24 сеттхьаьгIа». Информационийн выпуск. 17.55 — Киноочерк. 18.05 — Шийн бергашца (гIалгIай меттаьца). 18.15 — Мультфильм. 18.25 — Ваьнт ца вайнаьш, цунна мишта лургда цунна уьсл деаьр? 18.35 — Киноочерк. 18.45 — Нах кьетамца кхеьбоа тема. 19.00 — Музыкийн паузе. 19.05 — Вай ешаьнна яьха тIемашкийн дуьхьаьнна ансамбль. 19.35 — Юьгобоаьца: из зимней кампаньа. Гергга «Мирийн хIийбаьл дегаьнг концлеьг» яьа документальийн фильм.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 июль
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачий программа. 9.05 — Бесбола телевиденя. Iуйбийнийна гимнастика. 9.20 — Келлаьраш. 9.30 — Бесбола телевиденя. Мультфильмийн программа. 10.00 — «Пионаьнна» яьа телевизийнийн художественийн фильм. 11.20 — Бесбола телеспийсеня. «Маьшшка цхьаьнна Ильинскийн» яьа телевизийнийн фильм-концерт. 11.50 — Передачий программа. 11.55 — Бесбола телеведеня. Социалистийн мехкийн документальийн фильмийн программа. 12.00 — «Войнт», «Окоа», «Литературнаьх воаьа передача. 15.00 — Шахматийн школа. Хьоьдамбеи бола нехьаьна. 16.30 — «Тешкат — яьата говоа» яьа бергашта доаьа хьаьхьаьстийнийн фильм. 18.00 — «Нохч-ГIалгIайийн гIоллаь». Информационийн программа (нохчийн, гIалгIай меттаьца). 18.20 — Юьтобоаьца (нохчийн меттаьца). 18.30— «Ветеран». 19.00 — Бесбола телевиденя. Украинийн телевизийнийн гергга концертийн «Украина сонгIа» яьа выступленийн. Киевеи передача. 19.45 — Телевизийнийн художественийн творчаьшна эзоз ду СССР ГIалмаЙ Академеи член-корреспондента Абдиельаьнг. 20.15. Бесбола телевиденя. «Ветта кхийдаьр» яьа телевизийнийн дуьхьаьна сеийлийн художественийн фильма премьера (IаьнгIийн). 21.00 — «Ахь». Информационийн программа. 21.30 — Бесбола телевиденя. «Ветта кхаьм бе». Пистелийна — келлаьраш, передачий программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Келлаьраш. 18.15 — Бесбола телевиденя. «Пальбийнийн уьмнийнна». 18.30 — Документальийн фильм. 18.40 — Пьгачоев. Тешийй республикийн театра «Хьунарийн хинна гамашийна хIама» яьа спектакль. 19.35 — Мультфильм. 19.35 — Дунен халхьаьна кьоьрга обозреи (нохчийн меттаьца).

2 июль
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачий программа. 9.05 — Бесбола телевиденя Iуйбийнийна гимнастика. 9.20 — Келлаьраш. 9.30 — Бесбола телевиденя. «Загрой творчества». 10.00 — Бесбола телевиденя. «Ышайна тохкан бе». 11.15 — «СкалГа» яьха телевизийнийн программийн фильм. Ика хьаьхьаьна юьхьера фестиваль. Ика 14.55 — Передачий программа. 15.40 — Документальийн фильмийн программа. 15.40 — «Кьоьмаг» эфирне. «Хьа кьоьмаг дIа». Ирбит — Бесбола телевиденя. «Паччьаьх Дюсьсебоий» яьа бергашта доаьа телевизийнийн фильм. 17.20 — «Нохч - ГIалгIайийн гIоллаь». Информационийн программа (нохчийн, гIалгIай меттаьца). 17.40 — Киноочерк. 17.50 — Бесбола телевиденя. «Спортийн торж». 18.00 — Бесбола телевиденя. Футболийн бола СССР чемпионийн. Iочаьнна. Пересмотр — келлаьраш. 20.15 — Бесбола телевиденя. «Ветта кхийдаьр» яьха телевизийнийн дуьхьаьна сеийлийн художественийн фильма (Iаьнгийн). ГIалгIа Этта сеийн. 21.00 «Хьа». Информационийн программа. 21.30 — «Новьйот илли» яьа музыкийн эстафета. Тбилисеи передача. 22.20 — Бесбола телевиденя. «Локомотив» яьа стадионера ворхаьнна. Пистелийна — келлаьраш, передачий программа.

II ПРОГРАММА

17.30 — «ЦIаьнаьлаьнна яьа доькъаьнна» фильм. 17.35 — «24 сеттхьаьгIа». Информационийн выпуск. 17.55 — Киноочерк. 18.05 — Шийн бергашца (гIалгIай меттаьца). 18.15 — Мультфильм. 18.25 — Ваьнт ца вайнаьш, цунна мишта лургда цунна уьсл деаьр? 18.35 — Киноочерк. 18.45 — Нах кьетамца кхеьбоа тема. 19.00 — Музыкийн паузе. 19.05 — Вай ешаьнна яьха тIемашкийн дуьхьаьнна ансамбль. 19.35 — Юьгобоаьца: из зимней кампаньа. Гергга «Мирийн хIийбаьл дегаьнг концлеьг» яьа документальийн фильм.

РАДИО

1 июль

6.30 — Юьтара Iуйбе (эсий меттаьца). 6.50 — Говзаьнарш оборзийн хьаьжьаьна бахьаьрошца (эсий меттаьца). 7.20 — Республикийнийн гергга обозреи. 8.10 — Передачий программа. 8.25 — Хьаьнаьш. 8.35 — Моттийнийн композиторийн произведенийн (гIалгIай меттаьца). 9.00 — «Пролетариата диктатурийн» начхьаьлькъеьнийн бола марксистийн теоьрийн Ленина дагайлаьнийн» хIаьзарна ха да яьа юридическийн IаьмаЙ кандидата Шаьшина беседа (нохчийн меттаьца). 9.15 — «Шийла, доаьнна общественийнийн» яьа радиотеоьр (эсий меттаьца). 9.25 — Аьнаьш. 9.30 — «Хьаьнаьна яьаьра кьоьна сагI» яьа радиоьвуьхьа (гIалгIай меттаьца). 10.00 — «Интернационийнийн байрийн» (гIалгIай меттаьца). 10.15 — КПСС XXV-ча съезда ваьнаьдоаьнна «Социалистийн чекхвоаьгIа а ух мишта яьха» (нохчийн меттаьца). 10.31 — Ялгт чуьмаьн бокъаьгIа доаьа концерт (нохчийн меттаьца). 11.00 — Кеза хьоьмаьн (эсий, нохчийн, гIалгIай меттаьца).

ХАОТТАМ

Тахам республике IIоллеа Грозненн хуьнаьлуш моргаьш а йоаьш, кьулбеьсьн районашца цIьхьа чекхъаьлаьш. Из — Зеитаьн, да я кьункьаьш, малхбузеььара сесуаьне 3—7 метр чIогIаьг мух а ьхьеьгаьш ца хиьлеш фегара темпераьтура республике IIоаьг 27—32. Грозне 30—32 градус йIоьхьа йоаьш чIелеп гаьрлу. Кхоаьна хуьнаьлуш моргаьш а йоаьш, бийсашца 17 Л. 22, лепоьшна 28—33 градус йIоьхьа йоаьш хила гаьрлу.

Метеостанция.

ПИОНЕРИЙ АХХА

ДИКА САЛОI БЕРАША

ЭгIара хозагIа дIаьхьегIеи Iаьлам доца Орджоникидзе-гергга кхьуьдаьвара ешийн. Кер бинза садаккха дог доагIаьш, вIалла виза вала да могаш да тайп-тайпарча зиьзй хозача хьажаца тоаьдена шийло-цIена фо.

Иштта моттиге уьлI «Нефтяник» цIи йола «Малгобек-нефть» НГДУ промкома пионерийн лагерь. Дешархоьнца дика салаIаьра, уьнаьцIено чIогIаьгIара мел эшир уьхаьа долаш да...

ПхеалгIа ноне дIаьдоаьлаьр пионерийн городоца вахар. Дуьккха тайп-тайпара хIамаш да лагере цIана ювкъедоаьлаьш: вежарашца йоаьца Кьийлбаседа-ХIирийнен столица — города Орджоникидзе — историческийн моттийнан йоаьзилга, лоаьнаьца экскурсийн слга, спортийнн а художественийн самодеятельностийца а яьхьаш чакхйоахьгIа, кхы дуьккхадаьрашц.

Лагеергна вазаьре боккха моттийн дIаьоаьц саloIаш барш патриотийческийн клеттам лаьккбара чакхдоахача, тIулаьхьаьца. Дешархой дегашка цIаьккха йийцарийоашш лер юьгаш дика чакхдоьхьар уьхаьа. Дай-мехка Сийлаьх-боккъача тIема ветеранашца вIашагIкъетара сийна лотаьнь йийн.

Гергга дика чакхььлгар лагере «ТIема шерашкара илья» яьха конкурс. Цига цьаьхьара моттийн яьхьаьр пионерийн кхаьлагIийн яьхлагIийн отрядашца.

Пионерийн ерриге отрядаш дуьхьаьчча хана кийчуьнг хилар 22-ца ноне Дай-мехка тIем тIа байнаьрш дагаьлаьра ди чакхдаьккха. Лотаьнь фаьелаш р йоаьлаш тIем тIа байнаьрийн даьтIийна даьнтийнн долчи баьхь хиндар пионерашц, цунна улув эшаьнна деккар, тIем тIа даьхьа лоаьцаш хиннаьрашца вIашагIкъхийна хилар.

XIаьнаьлехьа Орджоникидзе йоаьца яьа экскурсийца хиннай лагеера ерриге пионерий отряаш. Цо гIо ду бергашта вежарашца йоаьца Кьийлбаседа-ХIирийн республикийн историй, вахар довзаьнна СССР кийчоьг «Локомотив» яьха стадионера ворхаьнна. Пионеьлаьна — кьерадаьрашц, передовой программаьш.

Партен паччаьхьлIийнен соцам кIоачаьн а бен, дIаьхо тоаьдеш салоIаьш бола дешархой кхачашца IаьлашбелIа. Хан-хан-наьхьа дийна хIама дуьх уьхаьа бераша. Киаьнгда дIаьодаьр соахарнуьл 28 процент дуьккхагIа да. Цу говзаьна социальийн фондера кIы бархI кепт а Татеьсар. Цу гIулаьккех «Малгобекнефть» НГДУ-ца кьоьнстаьдаьл 1900 гаргга сом.

Хьаьхарча аргIаьнна салаIа бьаьхарий ха чакхIоаьлаш латт. «Дика салоIаьш, сикъерлаьне боьлаш, уьнаьцIено кIоаьгIаьнна, дуьккха кердаьлар доаьаьнна дIаьхьу оаьха уьхаьа боьккха хах,— йоах, бераша. Из да а да иштта,

А. БАСИЕВ.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

ПИСАТЕЛА 60 ШУ ДИЗАРА ХЕТАЯЬ

Укъ деноькка Iорвашна цI